

راتفگشپ

باتآ رضاح، رد درومت ارطاخ رفته، سوساجي سيلگنا رد كللم ي ملاسا است. وار د
نيا باتآ زاش تيرومأم به ي اهروشدأ رصم، قارع، زاريا، و زاجدل و بناتسا زآرم تفلخ
(و) ي نامثع شفته زان يا تيرومأم آ عمج دي روا تا علاطا ي فآ به ي وجتسج روظنم
ي اهار مهر د ن تسكش و ناناملسم ذوف دي رامعتسا رد كللم ي ملاسا و بو د زان لئاسم آ رد
نيا تيرومأم ي ارب و ا شپي ي مديا، داي ي م آند.

نيا تيرومأم ي اهره نايفخم طوبرم به ي نامز تسا آ و ت ردة تآوشي روطارپما ي نامثع و
به و فعض ي تسس هتشاذگ هشد و دوبر نامشد ملاسا رد ي پآن دندوب آبا زاريو ذرآ هياپ
ي اهره پ دافتعا ناناملسم بهر دي ارب ي ساسا معماج ي اهره ملاسا دراو آند. در بهمقم بهمجر ت
ي سيلگنا هخسني لصا نيا باتآ آ رد ي ثبمب پاچ هدمآ، هشد است: در نيد گنج ي ناهج دوم،
اهناملا تارطاخ نيا سوساجار ي سيلگنا بهر ت روصد كي ناتساد هلابند راد رد لگيشا هلمج
رشتنم و دندرا رد هعومجم آبا ذاونعت افارعا رفته پاچ ي م دش زان ي هرچ مسيلاپرما
سيلگنا هدرپ و دنشادرب كنيا هصلاخ ي ازان بار تارطاخا امش رورم ي م آنيم.

نيا باتآ هعومجم تارطاخ سوساج - سيلگنا رتسم - رفته رد ي اهروشدأ ي ملاسا تسا. و
اب لاسما و شلات آوشش، تيرومأم اهنپي ذبار دوخا تيقفوم به ماچنا رسانيد.
نيا تيرومأم طوبرم به ي نامز تسا آ و ت ردة تآوشي روطارپما ي نامثع و به فعض و
ي تسس هدهند و دوبر نامشد ملاسا رد ي پآن دندوب آبا زاريو ذرآ ي اهره ي پ دافتعا
مسلمانان، ي اهره دي ساسا عماوج ي ملاسا دراو سازند. نانآ ي مآت دنديشوا ي اهره و اب آ
ناناملسمار و رادييد ماگآ ي مسو تخا نايم اهنآ ي لدمه داحتا و داجيا ي ماو در ي اهره و اب آ
هقرخي اهره نوگانوگ ربي ملاسا آن ي اهره و دندرشفي م تملاس فكري، و ي ناو ر ي عامتجا نانآ ار
نيمآت دومني م زان نايم دندرا در.

قم ٭ بهمجر ت سيلگنا نيا باتآ آ رد ي ثبمب پاچ هشد هدمآ است: رد لالاخ گنجي ناهج
دوم، ي ناملا ما تارطاخ رتسم ار رفته بهر ت روصد كي هلابند هعومجم درا لجم رد همل گيشا رد
رشتنم دندرا و رد نيا هعومجم آبا ذاونعت افارعا رفته ي م پاچش زان ي هرچ مسيلاپرما
سيلگنا هدرپ برداشتند.

سپ زان گنج ي ناهج مود لجم كيه فرانسوي، بهمجر ت هسنارف نيا ار تارطاخ رشتنم نمود.
سپس ي يوجشناد ي نانبل تارطاخ ار رفته زان هسنارف بهر نابز ي برع زاب و دينادرگ رد ت وريي
رشتنم آرد.

بهمجر ت ي سراف نيا باتآ آ مه نوآا رد تسد تسامش زان ي ور هخسني برع ماچنا هتفرگ
تسا.

مجرتم نيا رثا رتكد نسحم ي ديؤم تسا

بهر ديما ل د ن تسب همه ناناملسم بهر ي اهره و اب نيتسار و ملاسا گنج زان نانآ بهر ت اروتسد
ي لعتم نيا نيبا جاويدان.

اشخېلو

زایامه تشنگ رود تموکد یایناتیرب ریبا دننام زورما رد نیا هشیدنا دوب هآ ی روطارپما و گ رزب مدرتسگ ار دوخ هنوگچ ظفد آند: ی روطارپما هآ باتفا ماگچیه رد آن ی ورغ یمنادر. ایناتیرب رد هسیاقمبا ت ار معتسم دوخ نوچمه هند، و نیچنایمرواخه، ی روشا کچوا بود. رگا هچ ما رد ی هاشخه ی گرزب زانیا امروشاً تموکد تسد هداشند میتشادند و راآر دوخ مدرم حاجنا یمدادند، اما یامتسایسدف و لایمات یقفوم ما رد نیا امروشاً هب شیی ی مرو، تفما هب یوس تیماد ماربل اهنأ ماگی یمریداشتیم. نیاربانب ما دیاب هب ود هتکن یماندیشیدیم:

۱- رد یقطنم هآرب اهنأ طلست ادیب میدرا تیماد ار دوخ ظفد انیم.
۲- شخیم ییا هآ زونه ریز مطلق ما دنتسین هب ت ار معتسم دوخ بیفزاییم.
ت رازو ت ار معتسم یارب ره کیزانیا امروشاً نویسیم یصاخ دیزگرتا هب نیا یسررب لیاسم مو. دزادرپین هتخبشوخ زایادتبا دورو هب نیا ت رازو دروم دامتعا ریزو؛ مدوب و راآر د یناپما دنه یقرشم هب مدریس شد. نیا یناپما رگا هچ فده شراکشاً یناگزابدوب رد تقیقده یاهه ار رب طلست و دنه هب گنچندروا یاهنیمز رسرود هبش هراق ار دنه وجتسج یمارد.

روشا ایناتیرب زاننه هبلیلد دوجو یامتیموقمختلف، نایدا متفا وت، یاهنابز نوگانوگ و عفانم رایسب رد ت روصد بروخربا آن دراوم ی نارگد تشادند. هکنانچ نیچن زیدت سناوتی مذ رگننا مدنأ دشاب اریز نایدا و ادوب سوبسوفناً هآ رتشیب مدرم آن روشا ورپد اهنأ دندوب مزینا ار مایقرد نانا برنمی انگیخت. نیاما و د نید یاهدرم دنتسه هآ هب یعامتجا لیاسم ی راآ و دندارد اهنه هب داعبا ی نورده ی مپو دزادر لامتحا فیعض تشاد هآ یساسدا یلمرد نایم مدرم نیا ود هقطنم دیدپ بیاید.

نیاربانب یایناتیرب ریبا زانیا ود هقطنم ی نارگد نداشت. ما زاناکما هب دوجو ندما ی تلاوحت مدنیأ زینل فاغ و میدوبد یاهه مانرب زارد متهی تار یاربش رتسگ تفرقه، نادانی، و رقف ماگ رد نیا امروشاً همانبریری آریم. ادیب ندرأ ششوپ بسانم یارب نیا فادهل زینرد ششوپه ییا ظرما جّاب او مریخا و مدند ی نطاب استوار، هآ باتلایمت ی حور بیما ری، راوشد نبود،

مدرم رد نیا قطنم بسانتم دوب.

یارب فیصوت راآ ما، ناوتی مزا کیلثم ی میدق یادیوب دای درآ هآ میگوید: رگا» هچ و راد خلّت تسا اما هب یه نوگ راتفر آن هآ رامپد آن داریا ی نیریشلیم آند.» اما عاضوا یاهروشاً یملاسا مالر نارگد یمارد. مابا نیا درم رامپد (1) ییاهه دارارق هتسب میدوب هآ همه آن هب عفد ما بود.

ناسانشراآ ت رازو ت ار معتسم رب زین نیا رواب دندوب هآ نیا درم رتما زانیه مدنیأ نرق یاهس فزارش رخا ده اوخ م. دیشاً نینچمه ییاهه دارارق ییاهنیا تلود ناریا هتسب میدوب و زینس وساجماو ی نارود زمرد نیا ود روشا هب آرا هتفرگ میدوب. رشوه، ی رادا داسف یمرگرسو ناماشداپ بانانز ابیز دننام هنیاروم رد اهنأ ذوفند مدرأ دوبد یلوانیا همه همانبریری هبلیلاد ریز ما هب چیاتند راآ نانیمطا نداشتیم:

۱- یورید ملسا رد ناج فرزندانش.

کیدرف ناملسم رد یورپ زاملسا راوتسا است. نانچمه هآ ملسا رد ناج کیمسلمان، دننامه تیحیسم رد لدشیشا او نابهر ییماشد، هآ ناج یمددنه یلو تسد زایحیسم یمنربدارند، رطخ دوجو ناناملسم هعیشد ایراند، زانیا مه تسار تشیب اریز نانان یحیسم ار و رفاآ سجن یمدانند. یحیسم رد ماگن کیهعیش نوچمه ی تساجن تسا هآ یکی زانانتسا

ار مدولاً مدرآ و تسا دیادر رد کاپ ن درآ آن بکوشیم.
ی تقو زان کیرفدن آنآ مدیسر پ ارچ رد نایحیسم هئوگن یا ی منگرید، رد خساپ تفگ: ملسا ربمایپ
ناسنا ی میکد و دوب هب نیا هلیسو تساوخی م نوماریپ نارفآ ی عوز راشف داجیا ی عامتجا
دیامندا نانا ساسحا و ی گنت سر ت دننا هبسی و خواد نید تسرد تیاده مکنانچ دنوش
تموکد ما ماگره زان ی ساسحا رطخ دننا ار و ارد راشف رارق ی مدت دنما هرابود عیطم
نامرفوبرادر گردد. روظنم زان ی تساجذ مه هآ هتفگ دش هئ ی دیلپ ی رماظ مکتب تساجذ ی ونعم
تساو هئ اهنت نایحیسم هآ همه نارفآ ار ی مارفگیرد، ی تح ی ناسوجم هآ ناریا نانا آس
ناتساپ بوده اند.

هب وا گفت: نایحیسم هب خدا، و تویند داعم رواب دارند، ارچ ار نانا سجن ی مد؟ دینا واه: تفگ
ود دلیل، تسخن مکنیا اهنا ی ربمایپ دمحم ی لصد الله یلع و و هلا ار ملسر راکنا ی ماو دند هب نیا
یانعم و گغورد ن دناوخ و، تسار بمایپ ما رد ربربا آن ی مگمپیو هآ امش نایحیسم سجن دیتسه
رب اریز ی انبم عقل، س آره رازا رساند، ناوتی م ار و رازا داد (2).
مود مکنیا اهنا هب ناربمایپ ی هلا ی هات بسن اوران ی مدهند، لاثم دنیوگی م حیسیم ب ارش ی مندیشو
و و نیرفد دشد دوب نوچ هب بیلصد هدیشا شد.

نم هتفشار ب گفت: نایحیسم هئوگن یا ی منگویند، وا گفت: وت نی مدانی، رد باتآ اهنا س دقم
نینچ ی ناخسم، تسان بیا مکنیا ی مدمتسنا نیا درم رد دروم مود غورد دیوگی م توکسد؛ مدرآ
(3) هتبل و ارد دروم ل و تسرد ی مگم و تفن متساوخی م هآ با و اثحب مئا م اریزن رد
هماج ی ناملسم و مدوب ی متمدیسر هآ م هبن شمکوک شوند، زان ورنیا هراومه زان ی لاجنجل یاسم
ی رود می جستم.

۲- ی راگزور ملسا نید ی گذنز مدوب هآ ی رورسو، هتشداد مدرب ن دناوخ نارورستسا راوشد

رورغ- ی رورس ی تدر د ماگنه و ی ناوتانذ بقع- ی گندام ار ناسنا هبسی و ی رتررب می خواند.
ام مه ی منت میتسناو خیرات ار ملسا هنوراو ت مینا ناناملسم ساسحا دننا هآ ی رورس هتشدگ
اهنا رد طیارش ی اهزیو هب تسد هدمآ و تسا نونا آن نامز ی رپسو و دشد ده اوخنزاب تشگ.
۳- مانانیمطا میتشادن هآ ی نامدعماو ناماشداپ ناریا ماگآ دنوشنو ی ماهه مانرب مطلقه گهار ما
ار رد مه نریزند.

هتبل نیا و د تموکده آنانچ هراشا دش رایسب ن اوتانذ دشد دندوب اما دوجو کیت تموکد ی زار م
اب و تیماد و لوپ ملسا هآ مدرم نامرفوبرادر آن دندوب ی رما ن ارگند مدننا است.
۴- ماناناملع ناملسم رایسب ن ارگند بودیم.

ی املع الاثر، و قارع ناریا نیرتر اوتسا دس رد ی هاتساوخر بارب ما بوسحم ی مشدند، نانا
زالوصا ی گذنز رصاعم آلامم ای ب علا بودند، ار ی تشهب هآ ن آرق مداد دژم دوب فده دوخ
مداد رارق و، دندوب رضاد دندوب رس ی نزوس زان ت اداقتعا دوختسد و، دندرادر مدرم زان اهنا
ی ورپ ی ماو دندر تموکد نوچمه شوم ناساره زان گربه، زان اهنا ی مترسید، هتبل لهان نسن
ت بسن هب شیعیان، رتمآ زان ی املع دوخ ی ربن امر فداشتند، اریزن نانا مه و ناطلس مه خیش
ار ملسلا مآد ی مدانند، رد ی لاد هآ نایعیش ار تموکد اهنت هتسیاشن املع ی مددنا و هب
ناطلس تیمه ی فآ ی مند؛ دنه اما نیا ت واقف ی زیچ زان ی نارگند ت رازو و ت ار معتمس نامآد
ی اینا تیرب ربیا ی منا است.

ام ی هاس نارفد آ ی رایسب لیکشت ت میدادا ی ار ب نیا لیاسم ن ارگند مدننا ل هار می یابیاید اما ره
برابا بن تسب و ربور ی مشمید. ی هاشرازگ مدیسر زان سوساجماو نارودزم زید دیمان مدننا
بود، نوچمه جیاتن هس نارفد آا هآ ی ارفصد ی دوبار یز صفر، ی دیمان رد ما ی هار تشادن
اریز ما بار دوخا شلات و هتسویب بصر ی بپنایا هتخوما بودیم.

هب دایه مراد هآ کیراب ی ی سنارفنا روضد صخش ریزوگ رزبوتنیر ناشیش او زان ددعت
ناسانشرا آا پرب مدرآ بودیم، رضاحدار فارده سلج تسید رفد دندوب شید زان هس تعاس و گتفگ
میدرو ار سنارفنا نودب هجیت هب نایاپ بردیم.

اما فقہا گفت: «ندیمان نشوید! جیسے سپڑا دصیل لاسو، ہجنگش دیعبتو ہتھا شن ددو خو شناوریہ بہ تموکد رسید. دیاشد مہ وا زاتو کلمہ رظنی فطلا دنکفیو ما قوم میوشد سپڑی تد زات دصیل لاسو آقرارا زاناشزارمذوریہ برانیم. ما دیابہ نامیا وراوتسا ی رابدرہ ی بینایا زہجم و میوشد زاممہ و لیا سو ہارما یارب ستو طلا چورت تیحیسم رد ی ہامنیمز رس ناناملسم ہرہد ببریم، رگا ہچ سپڑا نرقما ہہ ہجیتہ؛ میسر بہ آ ناردیہ اربہ نادنزرف ی مآرند.»

کیراب ی سنارفنا رد ترازو لیکشت دہ آ رد آن ی ناگدنیا مڈ ی ایناتیربزا آبیر، سنارف و میسور رد نیرتلاب حوطس روضہ داشتند: لپیڈتاما و نیدمردان. مہناخبشوخن بہ لیلد ی ہمدنویہ کپیڈنبا ریزو رد نیا سنارفنا تآرشد داشتیم. یاضعا ی ہدرتسگرو طہ سنارفنا تلاکشم ار ناناملسم دروم ی سررب رارقہ دادند. نانآ ی ہار ش یازفا رب راشف مسلمانان، ادجہ دومنہا زاناشیاہرواہن دنادرگزابہا ہمزود نامیاا حرطم - دندرا نانچمہ آ ایناپسا سپڑا نرقما گنجبانا ناناملسم ربربہ ہمزود نامیا - تشگزاباما ہجیتہ رد حطس بولطمہ دوبنن حورشہ ی ہموگتفگ نیا ار سنارفنا رد ی باتا ہہ ہہ» مانیوس توکلم جیسیم» نگاشتیم.

ندنا ی ہامشیر تخردی ہ آ رد و قرشد برغ نیمز شرتسگ ہتفای راوشد تسا اما دیابہ رہ ی ہاہد زای ہاہیراوشد نیا راآ آست. تیحیسیم دیاب شرتسگ و دبای نیا ہڈم دود مسیح، ہہ ام است. اما دمحم ی لصد اللہ و ہیلعو ہلا ملس زاطیارش ی نامز طاطحنا و قرشد برغ دوس بدو تسجانیایہ نارود طاطحنا دیاب نیا تصرف زانایم ی مرتفہا ہناخبشوخنینچشد. راآ ناناملسم ہہ طاطحنا و دیبارگی ہاہروشد ی جیسیم ور بہ تفرشیپ و دنداہن نونا ماگنہا ن مدیسر تسا ہہا چنآ ار ی ط نرقما زاتسد ب میاہادا ی راآدف زاب ستانیم. تموکد دنمورینہ ی ایناتیرب ربیا رد نیا راگزور ی اولنیا مزاراہم ار ہدنخرف رد تسدگہتفر است.

ی قرواپش خبلاوا

(1) ی روطارپما امتعنی.

(2) نیبیا ملاسا رد ی دراوم ہلا لامتحا تیادہ دوجو ہتشاد دشاہ رد ربارب رازا ہدناسر ہہ دروخرہو کینہ شرافسد و دنایم شور ربمایہ ملاسا ی لصد اللہ و ہیلعو ہلا ملس ہنوگنیا زینہ دود است.

ترضد می فرمایند: «لَا رَمَالَ لَا تَصِفُ ظُهُمَ عِي طَ وَهَ دَعُوفَ نَا مَكَاهُ : م وَكُنْ كَ وَ

عَ عَ « ی نعید ہس زیچ زامراکم قلاخا ہہ» :تسا ی سا ہ آ ار ش دنویہ زات دیر بدنویہ

و ہہ آن سا ہ آ زات تشاد زابو ی اشخبیہ زان آن سا ہ آ رب و تہمتس اور رذگرد تشاد.» زانیا نخس نشور ی مگدر ہلا لادتسا دای ہڈیہ اربہ تابثا تساجذ باتالہا جیحصد نیست. سجدن دود باتالہا. دزد ی ہاہقف ہا نینچ اوتف ی مددہ - لکی ہلئسم ی ہقف و تسا نایب لیلدما ی ہاکردمو آن، رد نیا رصتخم ی منگنجد.

(3) رد باب ۲۶ لیجنا ی تہ بند ۲۹ و باب ۱۴ لیجنا سقرم بند ۲۵ و باب ۲۲ لیجنا دنباقول ۱۸ لو قزا جیسیم ہدما است، واسپڑا آن ہ آ زاماجب ارشد نوشید، آنار ہہ ش نادرگاشد داد و ہہا ہنا گفت: «رہ» ہنیا ہہ امشد میوگی مدعب زانیا زار یصعرو گنا ت مروخنا ی زور ہ آ توکلمرد ادخ آنار مزات بنوشم».

شخب مود

رد اسل ۱۷۱۰ ت رازو متار معتسمن ار بمصر، عراق، تهران، و زاجدل و بناتسا داتسرف اتا تااعلا ي فاآ ي ارب فيعض ندرآ و ناناملسم ي گريچ رب رنشيبد نانآ بم تسد آورم. نامزمه هذرفنرگيد زانيرتهب نادنمراآ ت رازو هآ فعلايت، و طاشن ي گتسبلد ي فاآ ي ارب ميکحت هطلس رب ايناتي ريد روطارپما و ي نامثع رگيد ي اهروشدآر ي ملاسا داشتند، هذرق طانم فلنخم مازعا شدند. ت رازو لوپ ي فاآ، اتااعلا لازم، ي ماهشقو هطوبرم ماني ماه حآمان، نارسو وليا بقار ناملاع رد رايخوا مارارق داد. نيا نخسار لآريبد ي ملاگنه هآ بم مانح چيسه امار دورد ي مداد، شومارف منآ ي مذ.

واگفت: «دنيا روشا ماررد ورگتيققوم شماس، هچنآ رد ناوت ديراد ي ماتوا نكنيد». نمبا فده دوگانگي، ي هار لو بناتسا زارم تفلاخ ي ملاسا مدشرد ندن ي اهنابز ترآي، ي برع (زناب و) نآرق ي ولهپ (زار) (نايناريا ناب هتخوما مدوب ي لو لاه دياب نابز ي آرته (زناب) ناناملسم ار (هيآرته ي مل ي مكنتم دوم. نتخوما ب نابزا نتسناد نابز آن ي روط هآ ناوتب دننام مدرم آن روشا نخس ت فگت وافت دارد. تسخن دنجل لاسل و ط ي مادش اما ي مود دنچ رب ارب هب ازارد دهاوخ مو ديشان دياب بار نابزا همه ميزرآي راهش يا نانچ متخوما ي هآ دروم ي نامگد بارارق نكيرم.

اما رد نيا دروم ي نارگدي دايز نداشتيم. اريز ناناملسم تسامح، معسو و ردص شوخي نام ار زاناشربمايپ و دنا هتخوما ي نامگد دزد اهنآ نوچ ي نامگد ي ارب ما نيست. تموكد نآرته زين رد هبتراي دوب هآ دناوتب و ناسوساج ار زارودزم زاب دسانش. نيا تموكد نانچنآ ناوتان و زامه هتخيسگ دوب هآ رطاخ مار هوسا ي مآرد.

سپ زانك ي رفس هتسخ هذنا هتسال و بنا رسيدم. ار دوخ دمحم مديمان و هب دجسم (جماگيا و ي يامهرگ عبادت مسلمانان) رفتم. نظم، و ي گزيآپان امرفيب رادر نانآ ت فگش ماهذر آرد. ابدوخ گفتم: ارچ ما با نيا ناسناما؟ ميگنجي م ارچ ي ماميشو ار اهنآ مهرد و ميپوك نانشيا هروا تسدار؟ مييابرب ايا حيسم مار نيدب رآ شرافس؟ تسامدرا اما دوز نيا هتشيدنا ار ي نميرها زا دوخ رود و مدرآ هرابود مدارا مدوم هآ نيا تار ماجا نياپ بنوشم. ابا ملع نهاسي لا دروخرب مدرآ هب ماندمحا مدفا هآ رد شوخنسي، پرحوصلگي، لكاپ ي نطاب و خيرخواهي، نيرتهب نادرم ي نيدمن ار نوچه و اهتفايد بودم. وا و بشد زور ي مات ديشوا نوچه ربمايپ ي لصد الله و ميلع و هلا ملس دوش هآ ار وانيرترپ هنوم ي مدانست. ماگره مانوا ار ي مبر رپش نامشچ زان ي مكشاشد. هتاخبشوخ و اتي تكبيراه مه زان و هشير م ناسان نيرسيد. و ارم دمحم ي دنفا ادص ي مآرد. آنهچ ي ميمديسر م هين و تخوما ي مي تقو ديمهف هآ نم ناشروشآرد ناماهيم و متسه ي ارب و رآ ي گدنز رد هياس هفيلخ ربمايپ رب، اهتفا من رايست ي نابرههم آرد. نياما ي ليلاد دوب هآ من ي ارب ي گدنز رد لو بناتسا هئارا مدرآ بودم. هب خيشم: متفگن ي ناوج متسه هآ و رديار مردام زان تسد ماهداد. ي ردارب مه مرادن نانآ ميارب ي تورتهب را دنا هتشاذگ. من مديشيدنا هآ و نآرق تنسو مزومايد اذل هب تختياپ ماهدمآ ملاسا هآ هب و نيد ايند برس. خيشم م هين رايست شوخ دما گفتم. بوا ي تاملآ هآ نيعة مروا ي مگفت: هب دنجل بيلد مارتحا و ت مزلا است:

۱- و تو ي ناملسم ناناملسم دنردار.

۲- و تو ي ناماهيم ربمايپ ي لصد الله و ميلع هلاو ملس هتفگ است: «مار نامهي شزاوند آنيدي».

۳- و ت هنيوج و ي شنادر ملاسا تشادگرزب ناگدنيوج شنادر پاي مي فشارد.

۴- و تردی و بی بسا رد رخت سا هآ «آبسا تسود خداست».

زا نیا لیاسم رایسب تفگش دزد ب، هذشا دوخ گفتم: هچ بوخ دوب تیحیسم نینچ قیاقده ی آنا بت تشادو بجعت مدرآ هآ ارچ ملاسا با نینچه بترمی ییلاو هچ تسدیان ناماآدش آرسد و ناملاعی ی علازا ی گذنز نیدب هیاپ و ناوتان تسپ دشت سا.

هچ خیش گفتم: مه اوخی م نآرقه ار میرآ بیاموزم. وازا نیامه تساوخردن نامداش و دشت شزوما مروسد و دمدریسفت میمافه آنار زاغاً نمود. ظفله زای خرب تاملأ میارب راوشد و دوب ماگ ی تدر نهایت، تقشم ی مدمدی. هچ دای مروآی مه آ ظفله جمله: و« َ ُ َ َ (1) » ار ی ل مم َ َ

نمرد مزاعم اذغو مدروخي مي ارب زامن به دجسم ي مرت. متفاتقو زامن رصع رد دجسم ي ممو مدنا سپزا زامن ي هار هناخ خيش ي مدماشدم. رد هناخ واد ت عاسد به ن آرقن تخوما و ياهنابز و ي آرت ي برع ي ميمتخادر. ره هنيذا تاآز ار ي لوپ هآ رد كني هتفه بهد مدروا تسد مدوب به ي و ي مپرداخم. نيا تاآز رد عقاو ي ماهوشر دوب هآ من ي ارب موادت طباور واه به ي مدمداتا ارم رتهب شزوما دهد. و ارد شزوما قرآن، ي نابم و ملاسا مزير آي هاهيرا و دنابز و ي برع ي آرت از ي زيچ ي راڭگورف ي منآرد.

ي ماگنه هآ خيش دمحا تفايرد هآ من رسمه مرادنم زان تساوخ هآبا ي كي زا شنارتخد جاودزا م. منآن ي راددوخ و مدرآ گفتم: هآ و مناوتان نوچ رگيد نادرمد رداق به جاودزا نيستم. هتبلا سپزا هكنآ رپوانيا رآ ي راشفاپ و درآ ديدته درآ ش طباور ي ارمان ده اوخنيا، ديرب رذعار آورد. ي و تفگ: جاودزا تنس ربمايپ ي لص الله و هيلع و هلا ملس است. ربمايپ هتفگ است: ره» سا زامن تنسن ي چيپرس دنآ مزان تسين(4).»

نمي اهرچ مديدن زج هكنآ نيا ي راميدار نيغورد هناهب انم. خيش نيا ار نخست فريذپ و دنويپي ياه و هئاتسود زيمآ تبحم هرابود بازگشت.

سپزا و دل اسد تماقا رد لوبناتسا مزاجا متفرگ هآ به منطو مدرگزاب اما خيش نپذيرفت. واه گفت: ارچ ي هاوخي م؟ ي و ربرد لوبناتسا ره هچ تلد و دهلوخب تنامشچ ددنسيپ مه ارف است. خدا، و نيد ار ايند رد آن درگ مدروا و. تسا دوزفا و تشيپزا نيا ي تفگ هآ و رپت رد ام و دنادرمي ردارب مه؛ ي رادنس پرد نيمه رهش نكسم رايتخا آن. خيش به ليلد تسودب ي ارمان ي راشفاپ ي مادر هآ م نامين مه به و ا راي سب هتسبلد هتش بودم، اما هفيظو ي لم ارم به تشگزاب به و ندنل هئارا شرازگ حورشم زا عاضوا تختياپ و تفلاخ تفايرد ت اروتسد ارف ديچ دناوخي م.

رد تدم متماقا رد لوبناتسا هنامام ي شرازگ زا حت و تلا متادماشم ي ارب رازوت ت ارمعتسم ي مفرستادم. به داي مراد هآ كيبيرا رد مشرازگ تساوخرد بحاصد ار مزاعم رد دروم طاول مدروا. خساپ روا تفگش آن دوب هآ رگا نيا رآ رد تسديپ با به فده كما ي لاكشا دنآي درادن.

ي ماگنه هآ ار خساپ مدناوخ نامسا درگ مرس چرخيد. با دوخ دنامديش به نوگچ م ي اسورن زا نامرف نداد به نينچ رآ ي تشز مرش ي منآ؟ دنن اما ريزگان مدوب هآ نيا تار هاجا ناياپ بنوشم، نياربانب ار مرآ و مداد همادا بلا ورف بستم. رد زور به عادوا شيخ، بوا نامشچ كشابه را نم گفت: مدنزر فادخ به ممرامت. رگا به نيا رهش و ي تشگزاب مار مدنز ي تفايند به داي هيش؛ امدرد زور نيسيزاب ار رگيدكي دزد ربمايپ ي لص الله و هيلع و هلا ملس ميه اوخ م. ديدن زين عقاو راي سب نيگمودنا و مدش ياه كشاي مرگ مدناشف اما هفيظو رتمهم زا تاساسحا بود.

ي قرواپ شخب مود

- (1) هروس دوه هيا ٤٨.
- (2) ي ارب ي ماگا زا تيصخش ناو رمنو مكد دلاخ بونديل به ياهب اتآ خيرات ملاسا هعجارم دوش.
- (3) ي ردنبتسا رد يونان.
- (4) لاق ي بنلا ي لص الله و هيلع و هلا سلم : حاكنلا»

فَلَسَ يَ نِي» .   قَن م   هَي تَ
ن هَي تَ   هَي تَ

شخب موس

وزا رت، هتسود ار مرگید زین م نوچمن هب ندنا ارفه دناوخ بود، یلو زا تخب دب اهنتش شد رنف بازگشتند.

اما راهچ رنف دیگر: - یکی هکنانچ لآریبد - تفگ ناملسم و هشد رد رسم هنام و دوب لآریبد دوشخ دوب هآ و ار شزار لامر به مدرکذ است. یرگید به میسور هتفر بود، و ل صا رد یسور بود. لآریبد رایسب نازگه به رظن یمرسید، هذ از تهج تشگزاب و به میهنش، هکلب ی میتشادن هآ و اسوساج سورما یارب ت رازو ت ارمعتسم هدوبو نونا سپزا ماجنا تیرومام به روشا شیوخ هتشگزاب است. لآریبد رد دروم رنف موس تفگ: هآ ی تقو رد رهش مرامع رد یکیدز بغداد «واب» عیاش شده، هب نیا ی رامید لاتیم و هشد هتشنگرد است. زا اما رنف مراهچ یربخ رد تسد نبود، ت رازو ت ارش در رهش اعنصر رد نمید (1) لابند مدرآ بود، یاهشرازگ ت واکیل لاسد روطه به متسویب هت رازو ی مراما، دیس سپزا آن، شرازگ معاطق هشد بو دو ت رازو مولاع رب شلاتمش یا هتسناوتند دوب یربخ زا و به تسد آورد. زا ت رازو تسدند دا نیا راهچ ار رنف معجاف ی مدانست. اریز ما رد دروم ره درف هتبتق باسد ی مامید. ا مملی ت میتسه بکچوآ فاده و گ رزبزا تسد نداد ره یناسنا رد نیا حطس یارب ما معجاف است.

لآریبد سپزا ندینش یاهشرازگ اولیهام، ارم به یسنارفنا داتسرف هآ باروضد زا یهورگ نانرا آت رازو ت ارمعتسم به تسایر صخش ریزو لیکشت هشد دوب. نیا سنارفنا به یاهشرازگ ماش شد رنف شوگ ی م ارفداد.

م و مزاراکمن شرازگمی یا زا مهمتنیر تیلعفن نامیا هئارا آریم. وزیر، لآریبدو یخرب نیرضاح مار قیوشت آردند. مامان متفایرد هآ درآرا امن سپزا جرج دوکلب (2) و یرنه سناف (3) رد هجرد موس رارق دارد.

نمزا رظن شزوما یاهنایز ترآی، عربی، و نآرق تعیرش تیفقوم یلماآ به تسدهروا بودم، اما زا تهج لاسرا شرازگمی یا هآ یاهفعض تلود ار ینامثع یارب راکشا ت رازو آند، یقیفوت شادنتم. سنارفنا سپزا شش ت عاس راآ هب نیایا دیسر. سپس لآریبد هجوت ارم هب نیا لاکشا بلج آرد. گفتم: م هفیظون تخوما زبان، و تعیرش نآرق بود. م نیاربانبین متقو اریارب رگید امرآ فرصد نکردم، اما رگایارب رفسد هندیآ م هبن دامتعا آید، نانچ مه اوخ درآ. لآریبد گفت: یبتدیر و تقفوم یاهدوب مامان مراودیم رد نیا شخب زین قیفوت یبای.

رفمه! و ترد رفسد هندیآ و در هفیظو مدهع داری:

۱- هطقف فعض ناملسممار هآ ما میناوتی مزا قیرط آن به ناملسمما بیسا برسائیم، و یبایرد نیا هیار به یزوریپ نمشد است.

۲- رگانیا هطقف ارفعض رب ی تفای آن شروی؛ رببرگا ی تسناوت نینچ ی نآ نادب هآ قفومتنیر و، ی نارودزم ی گتسیاش ذخا ناشد راختفا ار ت رازو ی راد.

شش مام رد ندنا به رس بردم، رد نیا بتدما رتخد میومع (ماری شواي) هآ لکیل لاسد زا من رتگرزب دوب جاودزا م. مدرآن رد نیا مانگه و تسید و د لاسد و متشاد و و تسید هس هلاس دوب. و اری رتخد شوما متوسط، ابیزو وریاراد حطس ی رکفی داعم و. دوبن رد نیا نامز نیرتهب یاهور بار میگدنزای و گذراندم. ی مانگه هآ ما اراهور رد راطتنا نامهم نماندید یریس ی مآردیم، ت رازو م هبن روتسد داد هآ دیاب هجوت م قارع موش (4).

نیا روتسد ثعاب م فساتن دش آن مه ی مانگه هآ رد راطتنا دلو ت مآدوا؛ هدوب اما به ی گتسبلد و نهیم زین هقلاع به روهمش شدن نایمرد رب مزاراکمه تاساسحا و یرسمه هریچ ی دنزرف؛ دشو فالاخر بتساوخ م رسمه هآ ی مگفت: نیا رفسد ار به دعبزا به آیند ندما نلامآو آ

لوآوم آن، آنار پذیرفتم. رد زور عادو ره ود بهی خلت گریستیم. واهمین متد: تفگه مپاربهامانم و تسرفین بزینا همانرا هایشا مزات نامیلاط بهی و تربخ؛ داد مهلوخ نیا نخسینافوط مردن پهبا تدرآ اجنآ هآ متساوخی مزا رفسد فرصنرظ آنم، هی لوات اساسد دوخار لرتنا بدو مدرآ وای ظفاحادخ و مدرآ بهی ترازو ت متفرا نیرخا ار اهومنهر بشنوم. ششده مامدعبرد مرصب (5) بودم، یریشده هآ رد آن ود هفیاط هی ملاسا (شیعه و سنی) هی گذنز هی مآنند، هآنانچ هی خرب هی لاهآ آن و برعی ضعیب رگید و سراف کدنا رگید هی حیسم هستند. یارب نیتسخن راپرد بهی گذنزا و نایعیش سرافما رادید مدرآ؛ بوختسا هآ رد دروم هعیش و هی نسده یزیچ میوگبه نایعیش ورینا بهی لعن هی با بلاط هیلع ملاسا و دنتسه واهاماد ناشر بمایپ مدوب است. یوشد شرتمد و همطاف رسد یومع ربمایپ هی لصد الله و هیلع و هلا ملس، نایعیش دنیوگی م ناشر بمایپ دمحم هی لصد الله و هیلع هلا و ملس سپزا خود، ار هی لصد تفلاخ بهی و هدیزگرید و هی لصد نادنزر ف هی کی سپزا یرگید هفیله هستند.

بهی مرظن رد دروم تفلاخ علی، و نسد نیسده حق بهی هعیش است، ریز ساسا ربهامیامی سرربن، هی لصد هیامی گژیو هی لالاو هتشاد هآ ار وایارب یربهی زایتما هی مبو دیشخ دیعب تسین هآ ربمایپ دمحم هی لصد الله و هیلع و هلا ملس، نسد و نیسده امهیلع ار ملاسا بهی زینداوند هاما هی فرعم مدرآ باشد. ار نیا له است دزین راکنا هی مآنند. اما رد هکنیا دروم دمحم ربمایپ هی لصد الله و هیلع و هلا ملس تهنزا نادنزر ف ار نیسده زین بهی نیشناچ دوخ هدیزگرید دشاد دیدرت دارم، اریز ترصد دمحم هی لصد الله هیلع و هلا ملس هنوگچ مدنیآ زا؟ تشادربخه آی ماگنه و تشدگرد نیسده کدوا بود، واهنوگچ هی مدتسنا هآ نیسده هی نادنزر ف ده اوخ و تشاد نانا تن دنهاوخ شد. یهآ رگا دمحم هی لصد الله و هیلع و هلا ملس عقاوه ربمایپ

مدوب نکم متسا نیامار زا بناچ ادخ هی مدانست، هآنانچ حیسم زینزا مدنیآ مداد ربختسا ماما نایحیسم رد یربمایپ دمحم هی لصد الله و هیلع و هلا ملس دیدرت داریم. ناناملسم میگویند: نآرق هاشد یربمایپ دمحم هی لصد الله و هیلع هلا و ملس است، ناما نآرق ار مدناوخو نیا ار هاشد نیافتم. هی بتدیر قرآن، باتآ بدنا یه ابرتم؛ تسا هی حطس رتارف زا تاروت و لیجنا دارد، هآ شامل قوانین، ماظنماو قلاخا یوتاهریغ هی مباشد.

ایآ نیا بهی یاهند یارب تابثا یربمایپ دمحم هی لصد الله و هیلع هلا و ملس هی فآ؟ تسا (6) نمررد راآ دمحم هی لصد الله و هیلع و هلا ملس رایسب تفگش ماهدز. واکیدرم هی ناباید دوب هآ و ندناوخ ار نشوند دزن هی سا تخومایند بود، هنوگچ تسناوتی م نینچ باتآ دنل یه ابرتم؟ دروایا وای درفو قلخشوخ شومزیت و مدوب چیه برعی اهدناوخ سرد دننامه واهدوب است، هچ دسر بهی نانیشنار حص هآ و ندناوخ نشونی مندانستند. نیا زا اکید طرف، اما زا فرط دیگر، ایآ نیا لیلد یارب تابثا یربمایپ وای فآ؟ تسا (7)

هراومه رد یهآن مدوب هآنیا ارتقیق درایم. رابکی نیا عوضوم اربا هی کیزا ناشیشا رد ندنل رد نایم گذاشتم، اما وایخساپ عناق یه اهدننا مبهین و دادنزا رسد و بصعتی نمشد نخس تفگه.

رد بهیارتا خیشد دما زین اهراب ارتحب مدوشگ اما زگره بهی اوجی حیحصد نشنیدم، تقیق در دیاب میوگبه آم نیهی منتم تسناو بهی بتحارصا خیشد نخس میوگبه اریز هی متم دیسر مزار لامرب یو دوشا مبهین کوشم گردد. بهی ره ملحن بهی ترصد دمحم هی لصد الله و هیلع و هلا ملس رایسب جراهی مبهی هی بتدیر واهرد حطس هی ناربمایپ تسا هآ ار ناشیاهیگژیو رد اهپاتا؛ مپناوخی ماما نوناآت یربمایپ ار واپذیرفتهام. متبلا بهی هکنیا ضر ف ار یو ربمایپ مینادنی درف هآ بهی واهارتحا هی مگرداژ دناوتی مزار واهوچمه رگید ناگتسجرب؛ دنادب هی بتدیر واهازا رترب ناناو رتلاو هممزا نادنمشوه مدوب تسا.

لهاربنست نیا دنرواب هآ سپزا پیامبر، ناناملسم ابوبکر، و رمع ار نامثع یارب خلافت، رتربزا هی لصد دنتسناد (8) سپن امرف ار ربمایپ هدیدان و دنتفرگ ار نانا بهی تفلاخ برگزیدند. نینچ هی یاهیریگرد ره بهی هی نیبآ هژیو رد مسیحیت) دوجو دراد می لون هی مندمنا هیجوت همامان نیا اهیریگرد؟ تسیچ وای لصد رمع زا ایند و دناهقر رگاناملسم دندرخ دشاد دیاب بهی

زورما دنشیدنیب هه به هتشدگ رود (9) .

رابکی عوضوم فلاتخا و معیش به ار ی نسا ی خرب زاسمن لاوئته رازو رد نایم و مدهه گفتم: رگا نانا ار ی گدنز ی مریدنتفا ار تافلاتخا به کید وسو دندهنی به مچراپکی ی مشا، دندن لوئسم ربه ن گناب دز هه و تدیابش تا هلعش ار فلاتخاور ی نا هه مکنه رد نیب ههنا تدهو ههلا داجیا نهای.

ربه نیمه ساسا لاریب رد ی کیزا ی تاسلج هه شپ زارفسه به به قار عامن تشاد گفتم: مهفر! نادب هه ههنا سنا زان ماگنه هه ی ادخ متعال، لیباه و ار لیباقه تدیرفا ماگنه هه حیسیم زاب گردد، به روط ی عیبط ی تافلاتخا دنداد:

۱- فلاتخا به بهس رنگ.

۲- تافلاتخا قبیله ای.

۳- ربه فلاتخا رس زمین.

۴- تافلاتخا قومی.

۵- افلاتخات دینی.

هفیظو و تدره نیا رفسه آن تاسا هه نیا ار هفلاتخا رده نایم نانا ملسم و ی سانشزاب ی ههه آ مدام ناشفشتا ار و ی بایدا تاعلاقیقده آن ار ی اربه رازو بفرستی، رگا ی ناوتبش تا هلعش ار فلاتخاور آنی، تمدخ ی گرز به ی ایناتیر به ریبه آرده ای.

اما ههیناتیر به میناوتی مذرده مافر ی گدنز آنی، رگه مکنه در همه تارمعتسم بهوشا و یریکرد داجیا آنی، ما ههنت زان قیرط داجیا بهوشا رده نایم مدرم میه اوخت سناوت ناطلسه ار ی نامثعه رده مه و مپوک به به زجه نیا هه نوگچ کید تلم کچوا ده اوخ ربه ت سناوت کید تلم گ ربه هریچ شهو.

وتبا مامته ناوت شوک به هه هه ی نوفو و ی باید رگا ی تفایرده آن دراو شه. اما نادب هه ی اهتموکد و کتره سرافه ناوتانو دناهدش و تدیاب ربه ار مدرم نیا اهتموکد بهشورانی، دننام مامته ی یاهیلان هه رده لوط تاریخ، هیلان اما آده مامته؛ تاسا رگا ههنا زان مه ادجه و دنوشا رگیدکی به یریکرد دنداربه ما به ی ناسا میه اوخ ربه ت سناوت نانا هریچ شویم.

ی قرواپ شخب موس

(1) ی کیزا ی هه رهشه عربی.

G. Belcoude (2)

H. Fanse (3)

(4) کید نیمز رسه ی برعه هه تفلاخ ی ملاسا زان لاسما شپه آن ار رده رایتخا داشت.

(5) ی کیزا ی هه رهشه عراق.

(6) ربه مایه متاخ، ترصد محم ی لصد الله و هیلان و ههلا ملسه ی اربه تابنا شپه ربه مایه ی هه رجعه ی رایش به تشاد؛ تاسا نیرتهبا معجزه، هه زورما زین سپه زان مراهچ و نرقه ی دنا به ی بوخ ی ربه مایه ار و تباث می نماید، نارقه میرا است. نارقه میرا نیقیه ی باتا تسینه هه هتخاسو برشه؛ دشاب هکلب ی هه میا و ی نارونقه هه ی سده تاسا هه زان یوسه دنواخه ناحبسه به شربه مایه مدهه است. لیلد ربه مینا هه آن آتسا نارقه آریم، شپه از ۱۴ نرقه تاسا هه زان به متهخادره ی حو

هه دبلطی مدهه مروسه بقره، هه ۳۳ می فرماید:

و «رگا امشرده ی نارقه هه ما به مدهه دوخ محم ی لصد الله و هیلان و ههلا ملسه میده تاسره فکشد داریده، سپه کید مروسه لثم آن یروایید و ناهلوگ خود، ریغه ار ادخ دیناوخه تبا تدههش دنده ایاهه آن مروسه لثم ی هه مروسه نارقه ی تاسا نه) رگا تاسار می گوید».

توانونا سچه متهسناوتند تاسا ی تدهه کید هه لثم ی هه میا نارقه بیاورده. ی دارفا دننام

تبا و ی بنتم زین هه ار ی تارابه ی اربه ی یورایورن نارقه دنتخاسه نادب هه یان ناشملا

دوب هه رده نامه نامز ناشغورد راکشا - دشه مچنانچه زان ناشمان زین پیداست. اربه ی ههلیسمه آ

تسده

علاطا رتشیو رد نیا هنیمز هب مجرتی سراف باتآ نایبلا» فی تفسیر القرآن» هتشو دت رضد هلاقیآ فی مطلعای یوخه عجارم شود.

(7) یکی زامیدراو هآ نآرقه میرآ هب ببدن زرابع می طلبد، نیمه بالطمه آ نآرقه رب یصخش ل زاندهده هآ می ما و هدوب دناوخ و ار نشو دزد ی سا ارفه تفرگن؛ تسایا هب نیا ییاهنتی اربتابثا یربمایپ وای فآ؟ تسین

رد هروس یونس (۱۰) هیآ ۱۶ نینچهدما است: «قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا تَدْعُ دُونَهُ لَوْ شَاءَ اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ»

ی نعی یا (پیمبر!) وگبرگا ادخمتساوخی منن ار نآرقه اربامشدت ولات ی مناو مدرامشار هب ییاهنتیقده آن ماگآ ی منسم. متخان عمری را (در دودچهل سال) رد نایم امشد متسیر نودب) هکنیا چیمهنوگ بالطمه ی ملعیای تدیو یرعشا یرثنم زان بشنویده) هشینا ایآ یمن؟ دینآ

(8) رد ییلادهآ تایآ و نآرقه نانخسجیرصدربمایپ مرآای لصد الله و هیلع و هلا ترضد ملسد یلع هیلع ار ملاسلا زامامتد نارایربمایپ رتری مداند.

(9) هجوت هب نیا هتکنمزلاتسا هآ هلمسم تمامای لعهیلع ملاسلا کی ی تقیقده تباث بناجزا ی ادخو تسالاعتم و داقتعانامیا هب آن و مزلا ی رورضو تساکیناملسم هیایرب آن عا داقته دیاب مزتلم هب حاجنا فیلاکتی هلا باشد.

شخب مراهچ

ي ماڳنه هآ هب مرصب مديسر هب ي دجسم متفر هآ ت ماما انار ي صخش ز ا داژن برع هب ماذ
خيش رمع ي ياط مدهعرب ب تشادا وا انشا و مده هب وا راهظا تبجم اردم، اما وا ز ا نيتسخن
راديد م هبن كشد درآ و يوجتسج ز ا و لصا و ميسن مامت ار مياهيگزيو زاغآ نمود، هب م نامگ
گنرو ماهجل ار خيش ددرم مدرآ دوب اما متسناوت ز ا نيا انگنت مزي رگ هب نيا ت روص هآ
ار دوخ ز ا مدرم ريدها «يارته» و درگاشد خيش دمحا رد لو بناتسا ي فرعم و مدرآ گفتم: هآ رد
مزاغم خلاد، ي راجن ي ماو... مدر ار ي تا علاطا هآ ز ا ماڳنه تماقا رد هيارت متشاد وا ي ارب
نابيد اردم. ردن مض دنچ هلمج هب ن ابز ي آرت متفگ ب خيشا مشچ هب ي كي ز ا ن ارضاح هراشا
ت درآ دنادب م ايان ار ي آرت هب ي تسرد ي مدي مئا؟ هذ وا بزينا هراشا مشچ ب اوج تبثم داد و
نم نامداش مده هآ ما متسناوت هجوت ار خيش هب مدوخ بلج نمايم. اما نيا م نامگن ي يارس
مدنيبرف دوب اريز دنچ زور دعب متفايرد هآ خيش نانچمه م هبن نامگدب و تسا ي مپيرادن هآ م ن
سوساج تهيار هستم. نيا ن ا دب بيسه هوب هآ ب خيشا رادناتسا هآ ز ا فرط سلطان (عثماني)
بود، ي راگزا سانس داشت. اهنا تبسن هب مه نيديب و دنوب م ار رگيدكي تمه ي ماردند.
روبجم مده هآ دجسم خيش ار رمع كرت مئاو هب ي يارسناورا هآ دارفا ماگياج بوصنه
هب ره لاح

و هبيرغ نار فاسم است، و متفر ي قاتا مراهجا اردم.

ب حاص ار سناورا درم ي قمحا دوب هآ ره رزو مد هديس شياسا ارم بلس ي مادر. هب وا
ماڳنه رجف ب رد اقاط ارم هب تدش ي مديبو او تشب ب رد ي ممت دنالام ن ي ارب حبص زامن
مزيخيريم و ن هآ ي اهر اچ زج ي هارمه و نداشت، و متساخي م رب زامن مدناوخي م ماڳنا و ا ز ا
نم ت تساوخي مان دمآرد باتفا ن آرق مناوخب.
هب وا گفتم: ن آرق دنواو بجاو نيست. ارچ نينچ؟ ي ناي م ي مگفت: س آره نونا دباوخب
تخبدب و تسا رقف ي ارب ي ار سناورا م م و درواي م ن ي اهر اچ زج ماچنا هتساوخهش يا
نداشتم، اريز ديدته ي مادر هآ ارم ز ا ار سناورا ن وريد م و دناي م روبجم مدوب ل و ارد
تقو زامن هب جي و مروا س پس شيد ز ا كيد ت عاسر رد زور ن آرق بخوانم.
نيا اهنتم ل كشم ن بود، مان ب حاص ار سناورا «مدشر مدنفا» بود، كيد زور م هبن ز ا: بتفگ
ي تقو هآ و تر دنيا لحم قاتا ي اهترگ ي تلاكشم م ي اربن ديدپ و مدمآ هب م نامگن ز ا اهني ا
تسوتو هب ليلد آن تسا هآ و ت جاودزا و ي ادر كن درم ي بهرسم موشد است. نياربان ب يا
جاودزا آن يا ز ا نيا ن اكم ن وريد ربو.

م: متفگن ي زيچ مرادن هآ رسمه بگيرم. هتبلا مديسرت ميوگي هآ م ن مناوتان اريز نكمم دوب
دهاوخب ي تسرد هتفگ ارم بياز مايد، اريز وا ي سا دوب هآ با ن دينش نيا هلهب نينچ ي راآ ي مادر

مدنفا م هبن گفتم: ي ا تسد ايمان! ايا نخس ي ادخ ار گ رزب ي امدناوخن هآ مي گويد: رگا»
زيچي دنشاب ي ادخ ز ا ش تمارآ ي بن اشرا ي ده اوخ دومن (1) « مدنفا هآ هچ و مئا هچ ي خساپ
مهدب؟

ماچنارس گفتم: م، بوخن هنوگچ ن و دب لوپ جاودزا؛ مئا ايا و ت ي ناوتي م م هبن لوپ ي فاآ
ضرق ي و ي هدا ي نزي بابي هآ ميرهم؟ دهلوخن
مدنفا ي ما ركف و درآ رس دنلب و درآ م: بتفگن نخس ار و ت هفي منم. يوتا ديابت ل و ا مام
بجر جاودزا ي و ي ناي ي ار سناورا ارم كرت اني.
ن آ زور مجنپ مامت و ي نا ئلاي دامجا ل و ا مام بجر تنها ٢٥ زور تصرف متشاد. اجنيا رد
ي روا داي ي اهمام ي ملاسا مزلا تسا هآ هب نيا بيترت ي مياشند: «محرم، صفر، عبيد الا ول،
ربيع الثاني، جما ديالا ول، جما ديال ثاني، رجب، شعبان، رمضان، شولا، ذيا لعهده، جحلاي ذه»

و زاغآ ياهمام رب اهنآ ساسا نديد مامو تساي اهور نيا مامها، رتمآ از ۲۹ و رتشيپزا ۳۰ زور نيست. ماجنارسد روبجم مدشن امرف ار مدنفا مريذيد و يا ي راجذ داداراق متسب هآ رد لباقم غذا، و ب اوخذ دزمتسد زيچاندي اربو و راآ اتم. شپيپزا نياپ ماه، سنوراآار ار كرت مدرآو يهار مزاغمد را شدم.

وا درم و فيرشيپ راوگرزب دو دوبام ن دننام يكي زاش نادنزرف راتفر يمارد. شمان «عاديل اض» بود، و اكي معيشي ناريان زامدرمن اسارخ بود. ار تصرف تمينغت مدرمشان و انابز ار يسراف بيا موزم. نايعيشي ناريان ره زور رصع شپيپ و درگمه و دنمآي مزان ره يردن خسي مگفتند، زاتسايسدت هتفرگا اقتصاد.

هبناشتموكد رايست يمتاخنتد، نانچنآ هآ زاهفيلخل و بناتسا غيردي منآدندر اما ي تقو هآ يرتشم يسانشاد مي آمد، آن ار نانخس عطق يماو دندر هب ياهتبحصدي صوصخي مپرداخنتد، ي مندمنا ارچ مهن دامتعا مدرآ بودند، اما ماجنارسد متفايرد هآ اهنآ نامگي مآمدنن زامدرم؛ مناجيابرذا اريز دميهف دندوب هآ نابز يآرتي مدمنا مگنرن دننامه گنر رثا مدرم ناجيابرذا ديفس دوب هآ نيا نسحظن ار اهنآ تيوقت يمارد.

رد آن به مزاغما ي ناوج انشا شدم. وارد اجنآ تفر دماو يما؛ درهسنزناپي آرت، رافي سو ار يبرع يمدو تسنا سابل هبلط مولع تربار ينيدين داشت، نامش: «مدمحن بامولادبع» دوب. و ايناوچ رايست و زاورپدنل و خدنت و دوب زاتموكد ينامثع دافتنا يمارد هب يلو تموكد ناريان يراآت شان. دياشل يلد بشيتسودا بحاص - مزاغم - اضرلادبع نيا دوب هآ ره و د زاهفيلخي نامثع يضاران بودند. ي مندمنا نيا ناوچ شيذ بهزم زانآج نابز ييسرافار هتخوما و دوب بهنوگچا ياضرلادبع معيش انشا مدش بود. رگهچ نيا لياسم روا تفگش دوب اريز رد مرصب و معيش بي نسا رگيدمه دننام ردارب ريدروخي مآ؛ دندني رايست زامدرم مرصب هب و ييسرافي برع نخسو دنيوگمي يرايست يآرت زين يمدانند.

دمحم بعن بامولادبع ناوچي شيدنا دازآ بود، بصعتضدي عيش نداشت، رد ي تروص هآ رتشيپ هالتنسد دض بصعت معيش؛ دندراد يتيدي خريزان املاء گريز لهاتسنن، ار نايعيش رفا يمشدنرمو ار اهنآ ناملمسي مندانند. نينچمه و ايارب بهانم هئاگرا هچ لهاتننسي مالاگياج يمنشو تخاني مگفت: ادخي روتسد رد نيا دروم مدادد است.

اما مصق بهانم چهارگانه: شپيپزا اكي نرقس پزاتشذگرد ربمايپ ملاسا رد نايم لهانست راهچ ملاع ديدد دندما: وبا حنيفه، امد بنحبل، و كلام دمحم بنسيرادا (شافعي). ي خريپ زاهفيلخما هبناناملمسن امرفي مددندا هآ دياپي كي زاراهچ ار رقي ارب باختنا ديقلت دننا و چيه ماداناملاء سپ زاهنا حق داهتجا رد و نآرق تنسار ربمايپ ندارند، نيا رد عقاو تنسب مزاورد داهتجا بود.

رد عقاو لماء دومج يركف ناناملمسن نيمه هتسب شن د مزاورد داهتجا است. نايعيش زان يا تصرف دماقتسا و دندرا هب غيلبت مدرتسگ ناشبهزم دنتخادرپ هب يروط هآ دادعت نايعيش هآ اكي مدهل لهانست دوبور هب شيازفا و داهذ بيرقتا هب دادعت لهانست دنديسر. ياهجيتن نينچ يعبيطتسا اريز اجتهاد، هقفار يملاسا لوحتي مبدشخو مهفو نآرقربار تنسي انبم ياهواين نامز نوچمه يحلاس پيشرفته، و نديانم اما رگا بهزم طقف رد ي صاخريسم رصحنم دوش هب يروط هآ هار و مهف ندينشي ادني اهوراين نامز هتسب شود، نوچمه يحلاس هنها دواوخذ بود.

رگا و ترحلاس و هنها تنمشد حلاس تفرشيپه هتشاد دشاپ ريدادوز تسكشي هواوخذورد، هب مرظنن دانمدرخل لهانست هب يدوز هار داهتجا ار زاب دنهاوخذآرد. رد ريغت روص نيا هبلهانست ملاعارطخ ماني هآ دنچي نرق دواوخذ تشذگ رگم هكنا اهنآ رد تيلقا دنهاوخذ و دوبرامش نايعيشي نوزف دواوخذ يافت.

نينا ناوچ دنل - زاورپ - دمحم يارب مهفو نآرق تنس زاهتجا دواوخذ دماقتساي مآدر و تارظن ناگرزبرا، ههاهنت ناگرزب نامز و دواوخذ بهانم چهارگانه، هكلبتارظن و ركبوبا هباررمع دقتي ماو ديش رگا بشرظنا تارظن اهنآ توافتم بود، ياهمتفگار نانآا تيمها يمنداد.

واي مگفت: رېمايپه مېتفگن و بياتا ار تنس رد ايمن امشي مگذارم. اما تفگن آتاب، سنت،
هباحصو بهاذم اربعه را. نيارياندي وريپ زياتا و تنس بجاو تسا بهاذم معبرا و
و هباحصن اگريز ره يرضن دنهاوخي مېتشاد باشند.
پ زور رد ينامهيپم لزنم اضرلادبع نايم دمحم و يکي زياتا ياملع يناريا «شخړ داوجي مق» ه
نامهيپم اضرلادبع دوبي ثحب درگرفت. رد نيا م ينامهيپم و يخرې زياتا ناسود بحاصل لزنم
مه بوديم، هچن زياتا هثحابم تخس نيا و د رنډ رد مېنډ دننام زاب ميگويم.
ي مق هېوا گف: رگا وډ هچنانچي يوگي م و شيدن ادا زياتا دهتجم ارچ دننام نايغيش رس هېن امرف
ي لع ي منگ؟ راد
دمحم خساپ داد: اريز راتفگ ي لع دننام و رمع نارگيد ربتعم نيست، لهنت و بياتا تنس رابته
دنراد .

ي مق گف: ايا رگم رېمايپي لصد الله و هيلع و هلا ملس دومرفن هآ: «نم و ملع رهش ي لع ب رد
ن آتسا (2) » سپې ي لعار رگيد باحصا ت وافت دارد.
دمحم گف: رگا هتفگ ي لع ناهرب تسا ارچ رېمايپ تفگن بياتا و ادخي لع بن ابي طالب.
ي مق گف: رېمايپ هتفگن بياتا و ادخ و مډانداخي لع گ رزې داندناخي است. دمحم تفريپنډ
هآ نيا نخس زياتا رېمايپ دشاېاما ي مقليلاد ي اهدننا عناق دروا هآ و آتاسو دش ي خساپ تشادن
(3) . ي لو دمحم گف: رگا رېمايپ هتفگ بياتا و ادخ له ايتم، سپ تنس رېمايپ هچ؟ دش
ي مق گف: تنس رېمايپ حرش بياتا خداست. ي تقو رېمايپ ديوگي م بياتا و ادخ مډانداخي،
شروطنم بياتا و ادخ حرش آن تسا هآ تنس ي مېاشد.

دمحم گف: ايا ملا تيبلا ناهمه حرش بياتا ادخ نيست، رگيد هچي زايډ هېا هئا؟ مېراد
ي مق خساپ داد: نوچا بېرېم زياتا ايند رفت، مدرم هې حرش بياتا ادخ بېسانتم ي اهو ايند نامز
جايتحا داشتند، نيارياندي رېمايپ تما ار دوخ هېن ارق هې ناونع و لصا هې ترتع هې ناونع
حرشان اگدنن آن، بېسانتم ي اهو ايند نامز عاجرا داد.

زاتيا هثحابم رايېب تفگن زده شدم، دمحم داوج رد ربارې نيا خيش هدر و خلاس - ي مق
نوچمه ي کشجنگ رد تسد صياد، ناونت تارد نداشت.
مامان ار ي اهدشمگ هآ رد شويوچتسج مدوب رد صخش بدمحم بامولادبع يافتم. دنلب
پروا زيه، دازا انديشي، ي دونشخان زاناملاعو نامز زينلاقتسا راي، مهمتنير مطقد
ي اهنفعضوا دوبي هآ نکم دوبي زياتا هئا مډاقتسا و ميامنار وانيديپ هليسو رد راييتخا هتشاد باشم.
نيا داوج شارس آجو آن خيش کړته هآ رد هيارته زياتا متخوماي مشناد آجا! دننام و
ناگتشدگ نوچمه ي هوا دوبي هآ يزيچ شتارد ي مندو دا ي ماگنه هآ تساوخي مېفينحوبا مان
اررې نابز دروا و تساخيمرېوضو ي مگو تفر سپس مانار و هې نابز ي راجي مادر و
رگا تساوخي م بياتا ار ي راخ هآ دزن له ناست رايېب و ي مارگ سدقم تسا بردارد، زات
ي احو تساخيمرېوضو ي مگو تفر آنار ي مېرېداشت.

اما خيش بدمحم بامولادبع هنوگره هدرپدي ر مابرېد ار هفينحوبا اور ي مدت شاو ي مگتف
نم رتشيپ زياتا هفينحوبا مېفهم. نينچمه ي مگف: فصن بياتا ي راخ موهيد است.
مکمتنير مطبارماو ب اراهدنوييا دمحم داجيا مدرأ و هراومه هېوا نيقلت ي ماو مدر ي مگتف
وت ي تبهمو رتگريز ي لعو رمع و ي تسه رگا نونا رېمايپ مدنز دوبي و تي نيشناج هې
دوخي مريگو ديز ار هئا اهر ي مارد.

راومه هېوا ي مگتف: مراوديم ملاسا هې تسد و مدنز و دوش و تاهنتي درفي تسه هآ
ي ناوتي م ارا ملاسا زاتيا ماگتريپ تاجن بخشي.
ميصت مېتفرگ هآ ريسفت ب ارا نارقا حم د، هزرد وترپ مهف صحابه، و بهلذم ناگريز هکلېرد
وترپ ي اهدشيدنا صوصخم نامدوخ دروم وگتفگ رارق دهيم. ارا نارقو مېدناوخي م رد دروم
ي خريپ زاتاسم آن وگتفگ ي مام. مېدرن ي مم تساوخ و ارا هې ماد و مزادنيپ و ب زينالوبق
هېرظنيهامن رد نيا هشيدنا دوبي هآ ار دوخ هې ناونع رهظم ي شيدن ادا زاتمولج و ده شيبز
شيپ دامتعا ارم بلج آند.

رابکې ېې وا گفتم: داهج بجاو نیست!
 وا گفتم: ادخ ب دیوگي ما نارفا داهج آئید.
 متفگ: ادخ دیوگي م ب «ا و نارفا نیقفانم داهج دینا (4)» رگا داهج بجاو دوب ارچ ب ربمایپا
 نیقفانم داهج؟ درکن
 تفگ: ربمایپ ېې ملیسو بش نابزا نانا داهج آرد.
 متفگ: سپ ب داهجا آ ځړا بزینا نابز بجاو است.
 گفتم: اما ب ربمایپا نارفا جنگید.
 متفگ: گنج ربمایپ فدعا زاش یوخ بود، نارفا دنتساوخي م ار وا بکشنه، وا ز ا دوخ عافد درآ
 (5) دمحم ېې هاشنه تفقاوم رسناکت داد.
 کیراب ېې وا گفتم: جاودزا ب تقوما نانز زیاج است.
 تفگ: هرگز!
 گفتم: ادخ دیوگي م رگا « دیتساوخ ز ا لهنا مرهې بگیریږ، شیا ېې دیز ادرېبار (6) »
 تفگ: رمع جاودزا ومار تقمارد و مدرآ متفگ تساه: «دو معتمر د نامز ربمایپ زیاج دوب
 و من ار لهنا مارد رې و مدرآ لهنا رفا مهني م (7)». «
 گفتم: وترتاند ز ا عمري، سپ ارچ ز ا وای وریږ؟ ېې نایم
 سپس گفتم: رگا رمع ار ی زیچ مارد مدرآ له ربمایپ للاح مدرآ بود، و تارچ نامرف ادخ و
 ربمایپار اهر و ی ا مدرآ نرظ ار رمع؟ ېې ا متفریږ و توکس م و درآن متفایر د هآ توکس و ا
 هاشنه شریږ است.
 مزیرغ ېې سنج و ا زیدرد نیا توکس رثوم بود، نوچ رد آن هاگنه ېې رسمه نداشت.
 گفتم: م ارچ نو و تدارا میشابنه آ ار ېې نز ېې جاودزا تقوم و میروآرد ز ا و مرهې؟ میریگې
 و ا ېې هاشنه فاومتق ېې رسم، دادناکتن نیا ار تققاوم تصرف ېې گرزې و متفای ېې نامز ار
 صخشم ت مدرآ ېې نز شیار ب مروایب هآ ز ا و مرهې م. دریگن متساوخي م سرت ز ا هاجنا
 ېې اهرآ فلاخمت اداقتعا ار ېې مومع رد و ا ز ا نایم بیرم، اما دمحم طرش درآ هآ نیا رآ
 هنافخم و دشاب آن زن زیدماند ار و ا داندنم ن ی روف ېې رادید ېې کیر ز ا نانز ېې حیسم رد تمدخ
 ت رازو ت ارمعتمس هآ ی ارب دساف درآ اناوچ ناملمس رد اجنا روضد داشتند، متفاتش و
 حرش ار ناتساد ی ارب و ا و متفگ ماند ار و ا هیفص نهادم.
 رد آن زور هآ رارق متشاذگ ب میدوبا دمحم ېې هانخ آن زن میورې و ا رد هانخا هنتم، دوبن و
 خیش ار دقع هغیص ی ارب تدم کړ ېې متفه و میدناوخ خیش کړ ېې مکس لاط رهم و ا م. درآن ز ا
 و جراخ هیفص ز ا ل خاد ی ارب هيجوت خیش دمحم بامولادبع ېې ماوشیدیم.
 سپ ز ا هکنا هیفص ره هچت سناوتي م ز ا دمحم و تفرگ دمحم زین ېې نیریش ب تفلخامای لهنامرف
 ار ېې عرش رد ش شوپ لاقتسا و ی اړ ېې شیدنا دازا دیشچ رد نیموس زور ز ا متعه، ېې وگتفگ
 ی زارد رد مدع دروم ت مارد ب بارشا و انجام دادم. ره هچ ېې تایا و ن ا رقتایاور ل لادتسا
 آرد، در و مدومند هاجنارس گفتم: معاویه، یزید، ېې افلخ و هیمای ېې نب عس اب همه ب ارش
 ېې من؛ دندیشو ایان کم تساه آ همه لهنا رد ېې هارمگ و دنشاب و ت هار تسرد بروی؟!
 ېې یشک نانا باتا و ادختنس ار ربمایپ رتهې و دندیمهفي م نیا نرگنایام آن تساه آ لهنا نیا ز ا
 ېې هذ قرآني، میرحت تشادرب ېې مناردند، هکلب آن ار ېې انعم ته اړ ېې مددنتسنا. رد ېې لهباتا
 سدقم و نایدوهي نایحیسم زید ب ارش حایم هتسناد هذش است. ایانیا هنادنمدرخ تساه آ
 ب ارش رد کړ نید و ل لادر د نید رگیږ حمار؟ دشاب رد ېې تروص هآ همه نایدا ز ا کړ ېې یوس
 خداست، نایوار دنیوگي م رمع تا هاگنه ل و ز نایا « ېیا ز ا آن رب تسد ېې مددیرا (8) » ب ارش
 ؛دروخي م رگا ب ارش مارد دوب سپ دیاب ربمایپ ار و ا رفا ېې مد؛ دا نیا رفا ندادن مارد لیلد
 ن دوب ب ارش است.
 ب دمحم و ل د ناج ېې م ناخسن شوگ ېې مداد، سپس گفتم: ېې ضعب ز ا تایاور ېې یوگ آن تساه
 هآ رمع تلاد تسماي گندن ب ارب بارشا با ز ا نیې ېې مبدرو آن ار ېې منو دیشو ېې مگرگا: تف
 تسما هندن دشب مارد است، اما رگا ثعاب ېې تسه هذ دوشن (9) .

سپس دمحم گفت: رمع ار نيا تسرد ديمهفي م اريز ن آرق مي گويد: «شن اطي ده اوخي م با و بارش رامق ناي مامش و هنيآ ي نمشد و دنكفي ار امش ز ا رآذ و ي ادخ زامن زاب ددرا (10)» رگا ب ارش تسمآ دند دشا بن چي اتد رآذ مدش رد هيا ار ده اوخ داشت، نياربان رگا ب ارش روآي تسم دشا بن عونم تسين (11).

ار هيفد ز ا چناه هتشنگ دود ماگا و مدرآ ز ا و متساوخ هآ هب خيش ي بارش راي سب بنوشاند، و ا نينچ و درآ س پ ز ا آن م هين ربخ داد هآ خيش تار بارشا هب رخآ و ديشود مدبرع ديشآ و امارا برد آن ب بشام ن شزيمآ آرد.

ي ادر ف آن م زورن راثآ و فعض ار ي ناوتان رد و ا ديدم، نيدب م بيترتنو هيفد هب روط ريل مآ خيش هريچ شديم.

هچ ابيز دود نيا نخس ي يلاط ريزو تار معتم هآ ماگنه خي ظفاحاد م هين هتفگ دود هآ ما ايناسا ب ا ر ا و انز ب ارش ز ا - نارفآ روظنم ن انا ملسم زاب س پ و ميتفرگ دياب ميشو ك رگيد اماروشآ ر ب زينا نيمه و دي ورينگ رزب بازستانيم.

رابكي با خيش رد دروم مزور ثحب و مدرآ هب و ا گفتم: ن آرق مي گويد: رگا «مزور ديرگ ي ارب امش تسارته (12)» و رب هتفگ امش بجاو است، مزور ز ا ماگيد ملاسا بحتسم تساو هب بجاو (13) اما و ا رد ربارب نيا رظن و داتسيا و ت: تفگ ي ه اوخي م ارم ز ا منيد جراح آني.»

و ا گفتم: وما ب! دين، ي آي و ل د ي تملاس و ناو ر زواج ت در كن هب ن ا رگيد تسا (14) رگم ربماي پ نفرمودند: «دني ت سود ن تشاد است» رگم ا د خ رد ن آرق مي كد نفرموده: ت ي ادخ» ار هب شي اتس آن ت ا هب ي سرب ن يقه؟ (15) رگا ناسنا هب و ادخ زور تشگزاب ن يقه ادپ دنآ و بلقش و خو رآ و كيد باشد، نير تر ب مدرم تسا اما و ا هب مدع هناشن و شريند ز ا ي و ر ي دنشخا ن رس ن ا ك ت داد.

راب رگيد هب و ا گفتم: زامن» تسين بجاو» و ا ديسر پ و كچ؟ هب
گفتم: اريز دنوا د خ رد ن آرق ديامر في م: ار زامن» ي ارب م داي ن هب ي ايدرا (16) «، نياربان روظنم ز ا نماز، هب داي ي ادخ ل اعتم ن دود تساو و ت ي ناوتي م زامن و ي ناوخا هنت هب ي ادخ داي ي شاب (17).

ب اهو گفت: بله، ماه دينش هآ ي خربن ا ملاع رد تقو زامن هب ي ا ج ن دناوخ زامن هب ي ادخ داي ل اعتم دنا هود ب (18).

ز ا نيا نخس راي سب نامداش و مدش رب ردقنا نيا رظن ي راشفاي و مدرآ نئمطم مدش هآ و ا آن ار رواب مدرآ است، س پ ز ا آن زين دماشم ي مامدر هآ و ا دج ي ت رد زامن ندارد، ماگ دناوخي م و ماگ نمي خواند. هب مژيو زامن حيص هآ رتشيد آن ار كرت مي آرد، ما رتشيد لهبش ت ا را هميد رايدي و ميدود مديس و ادم ز ا ن تساخ رب ي ارب زامن حيص ن اوتان بود.

م هنوگنيان هب چيردت سابل ار ناميا ت زان و ا ن و ريي آوردم.
رابكي مديشوآ رد دروم بربماييا و ا وگتفگ منآ ي لو ب و ا ي تخسر س ديدش رد م ربارب ن داتسيا و گفت: رگا راب رگيد رد دروم نيا عوضوم ي نخس ي يوگب ب ا ر دنوييا و ت ع ط ق مه اوخ آرد. من ا ب ي نارگ ز ا هكنيا ار هچنآ ما هتخاس ن اريو دوش رد دروم ربماي ي نخس نگفتم، اما نيا مديشوآ حورار رد و ا ممدب هآ و ا ريغ ز ا و هعيش ي نس دوخ هار ار ي موس دنيز گر ب.

نيا ب ا ر داهنشپيا و ل د ن ا ج ت فريذ پ اريز نيا ب رظنا و رورغ ي شيد نادازآ و ا راگراس بود.
ا ب ك مآ هيفد هآ س پ ز ا ناي ا پ آن ب هتقما ي ا هجاود ز ا تقوم جديد، ب ا ر ش دنوييا و ا ه مادا د داد دود متساوت را هم خيش ار هب روط ل مآ رد تسد مريگب.

رابكي هب و ا گفتم: ايا تسرد تسا هآ ربماي پ ناي م ش باحصا ي ردار ب داجيا؟ دوم ت فگ: ي رآ

گفتم: ايا ما ك ا ملاسا ي ارب ن ا م ز ي صا خ ي و تسا ي گشيمه ي م ب؟ دشا
ت فگ: ي گشيمه است، اريز ربماي پ گفته: ل ل ا د» دمحم ي ل ص د الله ي ل ع و و ه لآ ت ملسا ت م ا يق زور ل ل ا ح و مار د و ا ت زينا زور ز ي خا ت س ر مار د ي م باش د.»

لوسر ادخې لصد الله و ميلء و ملا ملسم :دومرفن ار ي زيچ رد نايم رب امش ي اج ي مگمراځ ه
رگا هب آن گنچ دينز زگره سپم زان هارمگي منگ؛ دبدر ود زيچ اهبنارگ هآ ي کي ز ا ي رگيد
رتگرزب است. ي کي بآ ا دخ هآ ي نامسير تسا مديشآ م دش ز ا تن نامسا و نيمز رگيد تبيل ه
و خاندانم. ماگآ ديشاب هآ نيا ود زگره ز ا رگيدکي ادج ي منشت دنوا رد م رب ضوحن دراو

(4) يَا ذَا لَئْلِ لَا تُهَارِ وَكَأَنَّ جَادِدٍ
« هَا نَهْم... » مَرُوس تَوْبَهُ: يَأْ ٧٣.

داهج رد تغل برع ي نعيه راء ن تسب تياهنذ ن او تر د و ، تمواقم نيا ي ماگ هب ن ابز تسا و ي ماگ هب دزو آشتن. رد نيا هيا فبرش داهج هيم ماع ي نعم نيمه هداقتسا مدش است. نياربان هيا دايه مدشا بجاو ن دويده داهجا آفار ، هب ن او نك ي عرف رفا عورف نيد تافانم ندارد.

(5) كدنا بي يانشا خيراته اسلام ، ي بيهيا ن دويده نيار ار نخس راكشا ي مسدزا.

(7) نیا بالطمرد یاهباتا و ثیدد و ریسفد و خیرات لاجر زا رمعلقد هشت سا هآ ی لااب گفت: «مُنْعَمًا نَفَاتَ عَدَّهِ لَوْلَا اللَّهُ وَهَيْلُهُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يَمْلِكْ أَتَى اللَّهُ الْأَمْرَ كُلَّهٗ وَكَانَ أَمْرُهُ يَوْمَئِذٍ مُّشْرَفًا»

ريسفة قرطبي: داج ٢، صفحه ٣٧٠ و أنزالعمال: داج ٨، صفحه ٢٩٣.

نیامناسبیت، رد المستطرف: دلج ۲، صفحہ ۲۶۰ و خیراتہ نعیدملا قرولملا یتشون نباشہ دلج
محفصہ، ۳ ۸۶۳ دمآ است.

عَلَيْهِمْ سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

يعني: ... س پس رمع بهش ملاغ گفت: ايا رد ت کشم ي زيچ ز ا ب ارش ؟ تسه گفت: ؛ ي ر ا رمع س پ: تفگ ي ا ر ب ما ؛ رو ايد ملاغ ا ر ب ارش ؛ در و ا رمع ا ن ا ر ر د ي ف ر ط ت خير س پس دييو ب و ت فاير د م ا ي و ب ي د ب ي م د م د . م ل گ ن ا ي ر ا د ق م ب ا ر د ا ن و ت خير دييو ب و م ر ا ب و د د ب ي و ب م ا م ش ت س ا ت و د ر ا م ا م س م ب ت ر م ب ا ن ب ا و د و ز ف ا س پس و د ي ش و ن گ ف ت : ر گ ا ن ا ت ب ا ر ش ا ر ا م ش ه ب ل ک ش ا ف ک ن د ، ن ي ن د ر ا ت ف ر ا ن ي د .

(11) هچنآ رد هيا هغيرش رآذ شده، زا هلمج داجيا و هنيا دشمني، تمكد مارد ندوبد ارشد و تسا هذعتا. آن ارشب هچر صت هيا ۹۰ هروس مائده، ديلپو تساي هانايژ آن رد دراوم رآذ هدش هصلاخي منشدو هكلبرب ساسا تاقيقحتش ناد پزشكي، ياهيراميدي رايصب زين رد رثا دورو لكلا هچر بند داجيا ي مشود. زا هلمج هكنيا - لكلا ي تد هچر ادم م- ي اري ياهولسد دبا آن ايزرو است. نياربانبند اوتي مذي ارب تا ابتال لاد ندوبد ارشد زا هيا رآذ شده، هداقتسا دومن.

دنواند لاعت م رد آیه ۱۸۳ م روس مرقب می قرامید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ نَافَوْا هَلْ هُمْ إِلَّا قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ» (13)

الصَّيَام...»، یٰ نعید الہ نامیا مہرور رب ن تفرگ امشب جاو دیدرگ.

(14) ڀي آڀو ڏي تملاس ڏاور به ڀي انعمي قيقڊ آن رد ناسنا به تسڊ ڊيآي مڙ رگم به بڊبڊ

« (15) وَالدَّبَّارَةُ تَذِي ۖ مَرُوسٌ حَجَرٌ: ٩٩ .

عُ َأِ يَلَقَيْنُ»،

...» (16) ال طِفْلِ آري»، هروسد طه: هيا ٩٩.

بِقَمِّ صَدِّقَتِهِ

و

(17) بجاو ندود زامنزا تايرورض نيد و ملاسا زايامهيا ي رايسد بوجو آن مديمهف

می‌شود. هلمجزا رد آیه ۱۰۳ هر وسعاسند هب بوجو زامن حیر صت دشد ؛ تسا « ۱۰۳ لَمَّا لَقُوا

يُنْعِزْ أَمْنِيَّ ارْبِلْ هَا نَامِيَا مَكْدُو بَجَاوْ مَزَلَا تَسَا.

عَلَىٰ لَأَ تَنَا مَهُ وَ قُتِرَ لَ»

(18) و نیا مار می خرب زان یفر حنم هیفوصد است.

شخب مجنپ

رد نيا اهزور زان دنل ي تاروتسد ديسر هآمن ي هار و لابرآ فجنشوم، نيا ود شهر، هبعآ ياهوزرآ و نايعيش و ملع زآرم تيونعم تساهنآ هآ ناتساد ي زارد دارد. اما ناتساد فجنز زور نفدي لعاغا - دشوا يارب لهانست نيمراهچ و هفيلخ يارب نايعيش نيتسخن ماما تسا - رد لكي يگنسر فجن يرهش تسا موسوم هب هفوا هآب الكي تعاس ي ورهدايي ذوتي هب آن رسيد. نيا رهش زآرم تفلاخي لعا مدوب است. سپهكنآ زا ي لعا هتشآ شد، دنزفانش، و نسح حسين، و اار رد جراخ زا هفوا نفد آردند، رد نيمه ي ناكم هآ نونا هب فجن روهشم است. سپهزا آن فجن ور هب ي نادابآ و تشاذگ هفوا ور هب ي ناريو نهاد.

ي مورگ زان املاع هعيش رد فجن عمج دندش رد اجنآ هناخما، و اهرازاب ي سرادم هتخاس دش و نونا زآرم ناملاع هعيش و تسا هفيلخ رد لو بناتسا ار اهنآ ي مارگ ي مدارد، هب دنچ ليلد: ۱- تموکد هعيش نارياب ناييتشپ اهنآ و تسا رگا هفيلخ هب نانا ي تمرحي ي دنآ طباور ود تلود مريت ده اوخ و دش ي تدن کمه تسا ي گنج درگيرد. ريشع همود فجن زان يان املاع ي ناييتشپ ي مادنن اهنآ سمجند، رگا هچ ي اهحلاس ۲-

ي اهتفرشيپ رد رايخا و دنرادن ي هنامزاس نآله زين ي ريشع تسا ي لو ي ريگرد هفيلخ با ناملاع هب ي اهگنج ب ي نينوخا نيا ريشع ده اوخ انجاميد. تموکد ي ليلد دنيبي من هآ ده اوخ رد رباربن املاع ي يار آفصا آند. نياربانن ار اهنآ هب لادوخ امر مدرآ است. ۳- نيا علامان، عجارم دي ني نايعيش ناهج زا هلمج و دنه اقيرفا دنتسمو تموکد رگا اهنآ هب ي مارتحا ي دنآ مشخ همه ار نايعيش ربرد ده اوخ داشت. اما ناتساد آربلا، زا ي ماگنه زاغا دش هآ مداون هلالوسر ي لصد الله هيلع و و هلا نيسد ملس رسپ و ي لعا - همطاف رتخد ربمايپ - ادخ رد اجنآ هب ل تقديسر.

مدرمق ارع زانيسد دنتساوخ هآ زا هنيدم (1) هب ي يوسد اهنآ و دورب هفيلخ نانا دوش نوچ اما و او شاهداوناخ رد لابرآ هب مدزاود ي گنسر هفوا رسيدند، مدرمق ارعا و هب زرط ي ريگيد دروخرب و دندرا هب نامرف ديزي (2) يارب ب گنجا نيسد مدامآ شدند. نيسد بن عي لب هناعاجشا رکشل موبنا يوما تديگنجا و دوخ شانداوخ هتشآ شدند. نايبرکشل يوما رد نيا درب همه نوع، ي تسپ ي گيامورفو زا دوخ ناشد دادند. زا آن ماگنه نيا نايعيش لحمار لكي زرم يونعم يارب دوخ ي مددنا هآ زا ره آجاي و نادبو دنرواي منانچنآ دايز ي مشدنو هآ مارد زآرم ي نيد ي حيسم ريظن آنار نداريم.

لابرآ لكي رهش ي عيش و تسا ناملاع و هعيش سرادمناش رد آن دوجو دارند، و لابرآ فجن ماگهيکت يکديگرند.

ي ماگنه هآ روتسد ديسر ي هار نيا ود رهششوم، زا مرصب هب تمسدادغب تآرد مدرآ. دادغب زآرم تموکد رادانتسا بوصنم هفيلخ ي نامثع و تسا زان اجنآ هب (3) رقتم.

چهل

و هلمج تارفود دور ي گرزب دنتسه هآ زا آرتي همشچرس ي مگدنري ار قارعي مپو دنيا مي هب ايرد ي ميريزند، و ي زرواشا مافر رد قارعي نويدم نيا ود دور است. سپهزا تشگزاب دنل هب هبت رازو تارمعتسم داهنشپ مدرآ هآ دنشوک هآ نيا ود ار دور هب گنچ تدنروا رد ماگنه

ت رورض دنناوتب ار قار ع ربنامرف نماگ دنراد اریز رگا بآ هتسب شود، نایقار ع عیطم دنه اوخ دشد.

زاهلرد هماج ی ناگرزاب زاناناگرزاب ناجیابرذا ی هار فجن د ب مدشا نادر م ی نید طولخم و مدش ه برسد سلا ن اشسرد ب؛ متفرا اهنا تفر دماو و مدومز ا ی آپ و ناشناج زان او ت ی ملع اهنا رایسب تفگشزهد شدم، اما ی نامز رب ی نلاوط اهنا هتشنگ دوب نودب مکنیا ه ب ی زاسون عاضوا دوخ بیندیشند:

ب- ۱۱- تموکد هیآرت رایسب نمشد دندوب ه زان آن تهج هآ نانیا و معیش اهنا ی نس مکل دندوب ه ب لیلد راشف ی دایز هآ رب تموکد اهنا دروآی م و نانا ه ب ب هلقما و تموکد ی یاهر آزان نمی اندیشیدند.

۲- نوچ ناشیشا ما رد مرود دومج ار دوخرد مولع ی نید محدود هدرآ و دندوب مولع آیند ار- زج ی ادنا هآ هدیافی ب- دوب رانا دهاهز بودند.

۳- ه ب ی هادیور نوماریپ دوخرد ناهج نمی اندیشیدند.
اب دوخ گفتم: نیا مرچیما رد و ب اوخ آیند رادیب تسای زور ی مارفردس هآ لیسد ار اهنا ببرد. امراب مدیشوا ار اهنا ه ب ن تساخرد ربارب تموکد روبجم آتم، اما شوگی ی یاونش نیافتم، ی خرب ارم تسد؛ دنتخادنا ی م ی یوگ هآ ن هتفگ مدوب آیند ار ریزو ربز آنید! اهنا ار تفلاخ ی شکندرگ ی مدنتسنا هآ بزجا روهظ ی لو رصع «عی لاعت هلال ج فیرشلا هجر ف» دورف رس دهاوخن آورد.

و نیا ولی امر، ماما مهز او د نانا تساهآ ۲۵۵ لاس دعب زان ترجمه ناشربمایپ زاهدیدما دیدپان و هشد نونا مدنز و تسای زور روهظ دهاوخ تدرآ ار ناهج رد ی نامز هآ زان متسرپ مدشتسا هدنا زان لدع م. دنان رد متفگش هآ هنوگچ ی اهناسنا دنمشناد نینچ ی فارخرواب دنراد (4) نیا ه ب لاثم هدیقه ی فارخ ضعیبی نایحیسم تساهآ دنیوگی م حیسم زان نامسا زاب ی مگددرتارپ ار آیند زان لدع آند.

ه ب ی کی زانانا گفتم: ایا دیانز ار متسد دینکفارب هچنانچ ماسارمایپ؟ درآ گفتم: برمایپا ی نابیئتسپ ادخ نینچ آرد.

متفگ: رد نآرقه دمآ است: رگا» ار ی ادخ ی رای دینا و اناتیرای درآ دهاوخ (5) «. امش مهرگا ابریشمشر ربارب متسد هفیلخ برخیزید، ادخ زان امش تیامد دهاوخ آرد.

گفت: وتو ی ناگرزاب ی ناوتی مذ نینچ لئسم ار ی ملع دریابی.

اما دقرم ماما نینمؤملار یما هیلع - ماسلا هچنانچ نانا مان ی مبدنر - رایسب و ابیز ه ب هتسارآ تساهرویز، مرد ی ابیز رب دراد زارف آن دبنگ ی یلاط ی گرزب و تسا ود هتسدلگ زربتس ن ی دراد.

ره زور نایعیش هورگ هورگ رد آن ی مرو دنو ه ب ت عامج زامن ی مگذارند، ه ب شحیرض هآ رب رازم واهاند هشد هسوب ی مزند، مخ ی مشو دنو هانتسا ار وای مبرب و دنسو و دورد و دنتسرفی م ی ارب و رود، و مزاجا اند لوخد ی مگدنری.

درگادرگ حرم، نحص ی گرزب و تسا رد آن ی اهقاتا ی رایسب دوجو دراد هآ یاجماگ نادر م و ی نید رادیب ناگدننا است.

رد لابرآ و د مرد دننام مرد ترضد ی لء دوجو دارد، مرد و نیسد مرد سابع نیسد ردارب هآ ب واهتسا دشد. نایعیش رد لابرآ دننامه فجنل ماعا ار ت رایز ماحنا ی مدهند.

بآو ی اوه لابرآ رتهج زان و بآ ی اوه فجن تسا اریز درگادرگ آنار نبرماد و گرزب دادعت ی دایز زان اهغاب ارفو متفرگ ی یامدور زان ی مگدنرند.

رد رفسد ه ب قار ع ملایخ مدوسا شد. و عاضوا لاودا رگناشن آن دوب هآ تموکد ه ب نایاپ هار مدیسر؛ تسا دناتسارا مداتسرف لوبناتسا درفو نادان ی رسدوخ تساهآ ره هچ دهاوخی ی مآند، ی یوگ مدر م ناگدر ب واهستند.

تلم ی گمه زان و ناخوشنودند. ه ب صوصد؛ نایعیش ه ب لیلد مکنآ ار ناشیدازا بلس هدرآ ه ب و اهنا تیمه ی مندده. لهاتنس زان تهج هآ ناگرزبو ناگداونز رمایپ لکیدز ن دوخ دنراد

و ار دوختر تر او از سزا کي مآد کترت زاريد ا ت فلاخي مدانند، روشا ناريو و تسامدرم رد و ي مابت ي گدنامرد هبرسي مبرند.

اههارن مانا و تسانازد رد نيما دنيا من اورا آارگا بنارومأا اهنأ دنشابن ناشيياراد ار بريابند، زان تفرطاتموكد نارومأم حلسمنفرستد، اهناوراآ تآرد ي منآاند.

رياشء تخسريگرد و گنج بزيتسا رگيدكي مستند. ره ريد اهريشعزورب هريشع رگيد ي متو دزا و تشا راتشا هبار مي افتد.

وي داوسيبي نادان هبروط ي روا ت فگش ريگارفو تسامرم هبرداي ي اهور طلست اسيلآ رب نامروشأ مي اندازد، هبرج نادر مي نيد رد و لابرآ و فجد دارفا بطبرمانا زار ه رازه رفتي كي و ن داوخ و نن تشي مداند.

داصتقا زامه هديشاپو تسامدرم رد و رقي تخدب هبري مرسبرند.

ماخذ رادياپان و تسا و جره جرم همه ار زيچ ارفه تفرگ است.

دامتعا نيد و تموكد مدرم بلس هشد و تسا چيه ي راكمه نيد نانا دوجو درادن.

ملاعنا نيد رد روما بطوغ ي بمذموو رزاي گدنز ايند دورند.

اهتشو رتشيبنابايد و دب تشا راآو است، و دور و هجد تار فزاني مزرسمن اشيا ي مگردو ي يوگ دزن نانا نامهيم ت تساما هباير و دزيرب عاضوا زامه هديشاپ رگيد هبر نيمه بيترت و تسارد راطتنا تاجن هبرسي مبرد.

راهچ مامرد و لابرآ فجد مدام و هبري راميب ي ديدش زين الاتبم شد، هچنانچ زامادا ي گدنز

سويام گشتم. هس هتفه راميب مدوب هبيي كشن هعجارم آردم، ي ياموراد م هبن داد هآ زاسپ

هافتسا متفايدوبهيد. ناتسبات هبر تشد مرگم و دوين رد هاگنه ي راميب رد ي ياج، نيمزريز

موسوم هبري ادرس هبرسي مبردم. نيا ب ادرس زان ي انا خباصدوب هآ ي قاتا زوا هراجا

مدرا و مدوب واذغوار و راد ي فطلا كدنا رد رباري ي اهتمعن ادخي مدتسنا ارچ هآ ارم رئا ز نينمؤماريما هيلع ملاسلا ي مپندا شت.

رد ي اهور تسخن ي راميب مياذغبآ ي اهنرپ موسوم هبر نايام بود، س پسد كشزپ هزاجا داد تشوگ انار مه خبو مرو رد هتفه موس چنرب زين هبر ان دوزفا شد.

سپ زاي دوبهيد راپس هدادغب و مدشرد اجنآ شرازگي ذلاوط ار متادهاشم رد نجف، آربلا، بغداد، و هجد رد ريسم نيا اهرهش نوشتم، كني شرازگ دص دنلبي لهفص شد، انار هبر مدينامد

رازوت رد دادغب مدريس و رد راطتنا روتسد ت رازو مدوب هآ هبر دنل زابي و مدرگا رد قارع ي قابيمانم.

رايسب تسود متشاد هآ هبر دنل مدرگرب اريز ي رود هبلوط هديشا و دوب قوشد راديد روشا و

هواناخ دايز هشد بود، هبر مژيو ي ارب راديد فرزندم (راسپرتين) هآ ي آدنا سپ زامرفسن هديد

هبرناهج هوشگ بود، ي رامشزور ي مآردم. رد مشرازگزا ت رازو متساوخ هآ هزاجا دند

لقاددي ارب تدم ي ماتوا هبر دنل زاب ت مدرگا مه متفايهب ار ميانابز شبوخ و ميوگزابمه

ي آدنا تحارنسا منا هآ رفس هبر قارع تدم هسل سلاسلوط هديشا بود.

مدينامد ت رازو رد دادغب گفت: رد فارطا و اتفر و دما؛ منكن ي قاتا رد ي كي زان

ي اماناخر فاسم رب فرشم دور هجد بت مريگا ي كشر دم درومن داجيا دوشن.

مدينامد ت رازو گفت: ي هاگنه هآ خساپ همان زان دنل بيايد، ارم هاگا ده اوخ ساخت. رد

ي ياهزور هآ رد دادغب مدوب نايم تختياپ ت فلاخو (لويئاتسا) دادغب و ي يادج هلصافي دايز

ي مدديم، اهارتار نايقارع كبسي مشدندرم اريز زان هليد اهرع زانرگن بودند.

هبر هاگنه كرت و مرصبرفس هبر و لابرآ فجد زان تشونرس خيش دمحم باهولادبع راپسب

نارگن و مدوب ي متمديسر ار ي هار هآ شيارب صخشم مدرآ مدوب اهر آند، اريز و انر هبر

و گنر و خدنت مو دوين ي متمديسر خاآ مياهو زاناريو شود.

ي هاگنه هآ متساوخي مار و انرت منا رد دنا هشيرفس هبل وينا ت سا دوب تايا عاضوا انشا اجنآ

شود، مامان هبري نخسانيا راآ ت فلاخم و مدرآ متفگ ي متمسر رد اجنآ ي زيچ ي يوگب هآ وت

ار رفا و دنرامشب هتشا شوي، ان نيا هبر و متفگ اما رد لد هشيدينا ي رگيد متشاد.

آري، رگا رد اجنأ ي خرب املاعي م ار نددن كم دوب ي اهيژا ار وا تسار و دننا ار وا بهار
له تنس و دنادرگزار م ي اهديمان ش قذ بآر ب شود.

خيش دمحم تساوخي مذر د مرصب بماند. نياربان به وا داهنشپ مدرآ هآ بهي نهافصا زاريش
؛دورب مدرم نيا ود رهش ابيز معيش دندوبو نايعيش دنتسناوتي مذر دمحم تحت رارق ريئات
دندو نيدبت روصدش مارآ متفاي هآ وا هار دي رگي ده اوخذ رفت.

به ماگنه ب عادوا خيش به وا گفتم: ايا به هقت دافتعا؟ ي راد
گفت: آري، يكي زاناراي ربمايپ هقت درآ (شديا ي م ار دادمگتف) (6) هآ ي تقو وانآرشم
ار نكش هج ي ماو دندر و ردپ شردام ار دنتشا وانانخد ي زيمآكرش به نابز و دروا ربمايپ
ادخ ي لصد الله و ميلع و هلا ملس زين نيا راآ ديئاتار آرد.
به وا گفتم: زانايعيش هقت آنو وگم هآ زانله سقتي، دياشرد تبيصم بيفتي، زانوشا اهنأ و
ناشناملا دوس؛ ربي و اهتداع ب ادا و ار ناشموسر سانشب هآ يارب دنيا ي گذنز و ترابيب
ديفم ده اوخذ بود.

رد تقو ي ظفاحادخ ي رادقم لوپ به ناونع تآاز (7) به و مداد خيش كني ناويد ممت هج
ي راوسو مديرخ به ناونع ميده به و مداد واه ماگنا و عادو آردم.
زانامز هآ زانوا ادج شدم، ي مندمتسنا ربه چش رسد مدمآ است. من رابيب نازارگذب، مديوبا
هكنا رارق هتشاذگ مديوب هآ به مرصب بو ميذرگزار رگا يكي تشگرب و اري رگيد تفاين ي امان
دزناضر لادبع و درانگب زاناشلاد ربخ دهد.

ي قرواپ ش خب مجنپ

(1) ي رهشرد زاجد هآ رد قباس برثي مانو تشاد سپ زانترجه ربمايپ مرآ به آن به
ي بنااقتيدم ف ورعم شد.

(2) نيمود هفيلخ ي يوم رد ماشر سپ تيواعم بن ي باسن ايف.

(3) ربي رهش هارآ دور تارفا است.

هه

(4) دافتعا به روهظ كني حاصم ي ناهج زانادنزرف ربمايپ ي لصد الله و ميلع و هلا ملس هذك
خرافه، هآ ي روابون يتسار هتساخر بزانانخد رابر هگلوسر مرآ ي لصد الله و ميلع هلا و
ملس ي مباشد.

رك. ج يحصد مرتزي: دلج ٢، صفحه ٤٦ و ج يحصد بخاري: دلج ٢، باتا؛ قلاءدب دنسم
احمد بن حنبل: دلج ١، محفص ٣٧٦؛ ج يحصد نبا مهجا: دلج ٢، باب جورخ المهدي.

(5) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلَاحِظُوا ظُهُورَ الَّذِينَ يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ مُّسَدِّقُوا أَمْ كَاذِبُونَ
«هاأين ي نصروا و صوأم
كاذا

هه

(6) نيا عوضوم رد خيراته رابر د رامع رساي به تبث مديسر است.

(7) لام كني يات ي ملاسا هآ يارب جرخ ندرآ رد هار حلاصم نيملسم هتفرگي مشود.

ش خب مشد

مزا ٻي ته آ رد دادغب مدوب روتسد دما ه آروف ٻه ن دنل مو مدرگزا بن زید مزاع ن دنل شدم.
باجنا دول آریب ی ضعبزا یاضعا ت رازو هسلج داشتم، ت ادماشمو یهاوآ ار دوخ رد سپ
رد

نیا رفس ی نلاوط زاب گفتم.

زا ی تاعلاطا ه آ رد رفسقار ع ه بتسد مدر و آ مدوب رایسب نامداش و دندش ی دوشخ زاربا
آردند. ش یپزا نیا زید شرازگ ی عماج زا رفس هتاسرف بودم. رد اجنا متسناد ه آ هیفص -
رسمه خیش رد مرصب -گی شراز م دننامن ناشیارب هتاسرف تسا. نینچمه متفایرد ه آ ت رازو
رد ره رفس ی دارفا ار ه بتبقارم مزان هتاشماگ است، نانآ زید یهاشرازگ تیاضربی شخرد
م درومن هتاسرف دندوب ه آ یهاشرازگ ارم دیبآت ی مآرد.
ل آریب ت صرف ب ار ی تاقلاص خشدریزو میارب و تفرگه آ ی مالگنه و ار رد شرتفد ه ب مدید
نم دماشوخ ی مرگ تفگ ه آ با دماشوخ رفس ل بق (مماگن اب تشگز لوبناتسا زا) ت وافتداشت،
وا دومناو درآ ه آ مالگیاج ی صوصخم رد بلق وایافتهام.

ریزو زا ه ب گنج دروآ دمحم رایسب نامداش و دوب تفگ و ه دشماگ ت رازو تساو ه ب هتسویپ
نم می گفت: با واره عوزن امیپ؛ دنب و دوزفا رگا همه جنرمتیا زج خیش ی درواتسد تشادن
زاب مه دنمشزرا بود. ی مالگنه ه آ رد درومتشونس و راهظا ی نارگن مدرآ ریزو گفت:
نانیمطا هتشاد بش ه آ خیش نانچمه نامه و آرا هشیناما ار دارد. ریزو گفت: نانآرا آ
ت رازو رد نهفصا و ار و مدید دنا هتفگ ه آ خیش ه ب نامه شنم است. با دوخ هنوگچ: متفگ
خیش رب ار شرارسا لهذا زاب مدومنه تسا اما تبیه ریزو عنام دشنیا کنار هتزا و لاؤس
آنم. ی مالگنه ه آ با خیش رادید مدرآ متسناد ه آ ی درف ه ب مان میرکلادبع رد نهفصا با سامت و
هتفرگو هتفگ ه آ رداریب خیش دمحم م ن. و تسا تایئزج رارسا ار وازا م لوقن شیارب
وگزاب و مدرآ زانیا هار هتسناو ت رد ل د و ا ذوف ادیب آند. حمدم بامولادبع گفت: ه آ هیفص
و مدوب خیش نیرتهب ی هت عاسد ب ار ش یگدنزا و ه دنارذگ است. میرکلادبع مان ی گتخاس زا ی کي
نایحیسم افلج رد ف ارطا زاریشو رودزم ت رازو مدوب است. درواتسد ی گریچ ما راهچ تن
رب دمحم بامولادبع آن دوب ه آ و ا ه ب نیرتهب شور نکم ی ارب ه دنیا مداما شد.

سپزا هکنایا ار لیاسم رد روض و ل آریب و د رفنرگید ه آ زا پیش، ی مذر اهناشم تخان
ی ارب ریزو گفتم، و تفگ: و تراوازسد تفایرد نیرتلااب یهاش و ی ترازو نید نارودزم
هژیو ت رازو رد رمهبت تسخن رارق داری. سپس دوزفا ل آریب ار ی زومر ه ب و ت دزومآ ی م ه آ
رد ماچنا ت هفیظو دیفم ده اوخ بود. آن ماگ م هین مزاجا دنداد ه آمد ار زور رد ماهداوناخ نایم
بگذرانم. با ی نامداش زا ت رازو جراخ مدش. نیرتهب ب ار میاهزورا دنزرف مکچوآ و ا مدنارذگ
هیشم ن بود، ی خرب هژاومار ی مگو تف هار ی مرتفه آنانچ ی یوگیه امراپزا م ناجن رب
نیمز هار ی مرود. شادیم، ی امزادنا نداشت. زا قشع ی یوگ محور زاورپ ی مآرد. زا هداوناخ و
نطو نیرترب مرهیمار بردم. همه نهاسار ملا مدید ه آ هراومه م هین و فطلا ی نایرهم تشاد
و نیا ی رادید رایسب و وکیند مزلا دوب اریز ی نامز ه آ م ن رد نیموس رفس مدوب و ازا ایند رفت.
تشذگرد و ا م ی اربن رایسب در دنک، هودنابو را زیگنامغ بود.

زور ه برسعت ٻي ت عاسد گذشت، ی رآ یهاوور شوخ نوچ ی تعاس ی مگردنو یهاوور
تخس ه ب ی نرق ی مماند. ه ب دایه مروآ ی م ار یهاوور ه آ رد و فجنقار ع رامیپ ٻي، مدوب ه
شزور نوچ ی لاس بود.

ي خلت آن اهور زونه رد مہا هست. آن ي روط ہآ ہمہ ي باهور مشوخ آن مزادنا ي نامداشت
مياري نداشتہ، ہآبا ي خلت ي باهور تخس ي برابر آند.

ہبت رازو ت متشگزابا رد دروم مدنیا روتسد بگيرم. بل آرييدا ي امرہچ گشودہ، ي بل نادنخو
ي دروخرب وکيزم ہين شوخ دما تفگو ار متسد ہب ي مرگ فشرده، ہب ي ہنوگ ہآ ہناشن ہمہ
عوذي ردارب بود.

وا گفت: صخشو ريزو نویسیمآ هژیو ت ار معنسم مہين دناتفگ ہآ ود زار ار مہموت ي ارب
ميوگزابا رد مدنیا زا آن ہرہب؛ ييوج ہب نيا ود زار اہنت ي آدنا زا دارفا دروم دامتعا ي ماگا
دارند.

سپس ار متسد فرگو ت ہب ي کيزا ي باقاتا ت رازو درب ہآ آردن جا چ ٭ ي تفگشديد. مد
رفز رود ي زيم؛ دندوب ي کيزا آنما رد ہماجن اطلس ي نامثع ہآ ہب و ي آرتي سيلگنا نخس و
ي مگ؛ تف ہماجي مود خيش ملاسلا ار لوہناتسا ت ہين ہدرا؛ دوبي موس دننام ماش سراف دوبي و
چي مراه دننام کي ملاع ي رابرد؛ معيش ي مجنپ نوچ کي عجرم ديلقت معيش رد نجف. نيا ہست
ہب ود نابز ي سراف و ي سيلگنا نخس ي مگفتند. رہ کيزا نياما ي ي امدنسيونا دوخ دنتشاد ہآ
ن آہچ دنتفگي م و ا ي منتشاگ. ي تا علاطا ہآ نارودزم رد دروم آن چنپرفز رد استانبول، سراف
و فجنپ رواعمج ي مآدندر ہب تسد نيا چنپرفز ي مرسيد.

ل آرييد گفت: نيا چنپرفز رد شقد آن ي لصاما هستند. نياما ار مياہتخاستاي گنوگچ
ہشيدنايہ ار ناآ دريابيم. ہمہ ا تا علا ي روادرگ مدشزا استانبول، و سرافار فجنرد
رايتخا نياما ي مگذاريم. نانیا ار دوخ ہب ي اچ آن ي لصاما ضرف ي مآو دند ہب م ي ہاشسريا
خساپ ي مدهند. نہجيت ي ہامشيدنا نيا دارفا ٧٠ ب دصردا راکفا ي لصاما ناسکي است.

ل آرييد گفت: وتي ناوتي م شيامزآ ب؛ ي نا ملاع فجن ت بحد آنم! ن ي خرب ار لياسم ہآزا
عجرم ديلقت رد فجن مديسرپ مدوب زانیا ي لذب لاؤس آردم. گفتم: آقا! ايا زيادتسا ما نايعيش
اب نيا تموکد ي نس بصعتم؟ ميگنجب ي لذب ي آدنا و ديشيدنا گفت: ہب نيا ليلد ہآ ي نس دنتسہ
ب گنجا اہنا زياد؛ تسين اريز ناناملسم برادرند. اما زانیا تہج ہآ ناآ ار تما رازا و

ہجنگش ي مآدند ب گنجا اہنا زياد و تسانیا زانیا تبارما ہب و ف ورعم ي ہنزا رکنم ت تسنا
تسد زانیا ما بکشنند، و نوچ تسد دنديشا ہلاد دوخ ناشياہ ي مآيند. متفگ آقا! رظن
امشرد دروم تساجن و دويہ اراصن؛ تسيج ايا ناآ سجن ي دنتسما؟ ہزلذب گفت: ہلب اہنا
؛ دندسجد ياب زانیا ہآ ي رود آرد. متفگ؟ ارچ گفت: نيا زانیا تباب ہلباقم ہب لثم؛ تسنا اہنا ما ار
رفآ ي مد؛ دندا ربمايپ مارا بيذکت ي مآدند ما مہ ہب نامہ بشورا ناآ دروخرب ي مآيند. متفگ
ا قا! رگم ي گزيآپ زاناميا؛ تسين سپارچن حصد شريف، نابايخما، مہچو آو ي تد سرادم
ہيملہ ہنوگن يا دولآ است. تفگ ي بتديدر ي گزيآپ زاناميا است، اما مہچ مينآ ہآ بآ مآتسا
و تموکد ي شزرا ہب ي گزيآپ ي مندہ.

زانیا ہمخساپ لذب ہب تفگش مدمآ اريز نوچمہ ي ہاہ باوج عجرم رد فجن دوبي - نوذب چيہ مآ و
- ي تسنا اما نيا ہلمج ہآ تموکد» ي شزرا ہب ي گزيآپ ي مندہ» رد خساپ شسرپسوم،
ب اوج زانیا دوخ و م و دوين ہب داي مروآي منہ ہآ ي لصا نيا ار متفگ باشد. زانیا سمہ خساپما
رايسب تفگشزد مدش. رد فجن ہآ نيا لاؤسمار زانیا عجرم پرسيدم، مآي ب تساو نيمہ
خساپ مارا تفايرد آردم. لذب زين نوچ عجرم فجن ہب رافي سد نخس ي مگفت.

ل آرييد مہين تفگ: ب رگا! راہچ رفز ي لصا رگيد زين دروخرب و ي اہتشادا اہنا نخس ي اہتفگ
زانیا ي لذبما تسرپيا ي نادب ہنوگچ نيا ي لذبما لثم آن ي لصاما هستند. م: متفگن ي مدمنا خيش
ملاسلا ہنوگچ ديشيدنايہ اريز مداتسا خيش دمحا فامد زانیا و رايسب مياري ب نخس ہتفگ است.
ل آرييد گفت: بسپا نيا ي لذب مہ نخس بگو!

دزني لذب و متفر ہب و گفت: افندم! ايا ي وريپ زانیا فيلذبجاو؟ تسنا گفت: ي رآ نوچمہ
ت عاطا زانیا اذپيامبرش. گفتم: افندم! ہب مہچ؟ ليلد گفت: ايا نيا متفگ ي اذپي لاعت ار
ي اہديشنزا»: خدا، و ربمايپ نابحاصناترما ت عاطا؟ «دينآ (1) گفتم: مدنفا رگا فيلذب نامہ
ب حاصرما باشد، ہنوگچ ي اذپي مآ روتسد ي مددہ زانیا ديزيت عاطا - مينآ و ہآ نمہ نيدم مہ

رډ اړ ش نایر کښل حابم و درآ نیسده داوډل و سر اړ ادخ - . تشأ هڼوگچ هې ما روتسد ي مدده ز ا دیلو ت عاطا مینا هآ ب اړ ش مي خور د. ل دې گفتم: فرزندم! دیز ز ا و سي ادخ ن ائمؤ مړیما ؛دوبرد ن تشأ نیسده مابتشا و درآ سپر ز ا آن هېوته نمود. شراآ رد دروم هڼیدم نه مړ مه تسرد دود اریز آن مدرم و شروش ي شارس و مدرآ ز ا نامر ف ي چیرس مدرآ بودند. اما دیلو ب اړ شار رد بآ و تخیري م ي منو دیشو آن روآي تسم و دودني لاکشا مه نداشت.

نیمه اړ لاؤ س ز ا خیشد دمحا مدنفا مدیسر پ ؛مدوب ي ا هخ ساپ ب و ا ي آدنا تفا و ته، منیمه ما بود. سپر ز ا نیا ن ا خسد هې ل آریبد گفتم: مدیاف نیا هیبشید ز ا ؟ تسچ گفتم: ما ب ا ي گنوگچ رکفت ناماشد اپو ن املاع من املس و ي نس - هعیش انشأ ي مشو مپو هار آيهاو اړ مزلا ي اړ ب ل معلا س کع اهنا رد ل یاسم و ي سایی ي نید ي میایم. ي اړ ب هڼومز رگا ي نادب تنمشد ز ا قرش دیایم اړ تناز ا بر س هې آن وسل لیسگ و ي نایم ش هار اړ ي مې؛ دنما رگا ي نادن ز ا آاج می آید، ي ریزگان اړ تناپا پس رد همه وسه دنا اړ پ ؛ي نآ رگا ي تفایرد هآ ن املسم هڼوگچ رډ ب هڼومو ش نید لیلد دروآي م ي ناوتي م ي ا هخ ساپ ي ا هدا ما ردد ر آن هئارا و ي نآ نیا ب اوجما ي اړ ب لخن دنکفا رد ي اهو اب ن املسم ي فآ ده اوخ بود.

سپس ل آریبد کي رډ باتا گرب رازه ي ا هحفص م هېن داد هآ جیاتن ي سر رډ هڼیدنایاه آن چنپ رفدو ي لصا نیا چنپ رفن ي لډر د روما اظمي، اقتصا دی، و ي گنمر ف ي نید رد آن هڼما بود. باتا د اړ ا دوخ هې ه ناخ و مدر ب رد تدم هس هتفه رم ي صدهمه آن اړ هعلاطم اړ دم. و ا م هېن روتسد داد هآ سپر ز ا مطالعه، اړ باتا بازگردانم. رد ماگنه ن دناوخ باتا ز ا ي هات حبق بقد نآ تفگشز هڼ شدم. بلاطم رډ باتا ي انیم ي ا همتسناد من شید ز ا داتفه ب دصردا تبعقاوما ي ناوخمه داشت. رگا هچ ل آریبد شید ز ا آن م هېن هتفگ دود هخ ساپما هې نازیم داتفه دصرد تسرد است.

هې ي اناوت م تموکد ر تراودیم و مدش ساسا رډ ي نیبشید باتا رو اب مدرآ هآ ي روطا رپما ي نامئرد رتمآ ز ا کي نرقه رگید هې نایا پر مع دوخ ده اوخ رسید. ل آریبد گفتم: ي اړ ب همه ي اهو وشأ و م طلسریز ریاس ي اهو وشأ هآ تموکد ما رد هڼیا دصق رامعتسا اړ اهنا دارد، ي ناسا رد ي اهو اتا رگید دنتسه هآ شقن ي لصا ما اړ ي زاب ي مانند.

هې ل آریبد گفتم: نیا ي لډما هڼوگچ نیا و ي نیف رژ اړ ي اناوت هې تسد ؟ دنا هروآ و ا تفگ: نارودزم ما هراومه ا تاعلا اړ ي فآ ز ا همه اهو وشأ ي اړ ب ما ي مفو، دنتسر ان ي ي لډما مه ناسانشراآ نیا قطنم هستند. ي عیبطتسا هآ و ته مه رگا ا تاعلا و ي فآ اړ ي اهو یو هآ رد رایتخا ي درفتسا هتشاد ي شاب ي ناوتي م نوچ و ا و ي شیدنیږ ي ریگه جیت و ي نآ رد نیا ت روص ا هڅسني دننامه لصا ي ه اوخ بود.

ل آریبد گفتم: نیا نیتسخت زار تسا هآ هې نامر ف ریزو ي اړ ب و ته زاب گفتم. زار مودار مه کي مام دعب ي ماگنه هآ هعلاطم آن اړ باتا هې نایا پي در ب هې و ته ه اوخ گفتم. شروطنم نامه باتا رازه ي ا هحفص بود.

ب اړ باتا و تقد هجوت ي فآ هحفص هې هحفص خواندم. ا قفي هه ي اه زات رد دروم عاضوا ن املسم هې م ي ورن هڼوگ شد. ي ا هڼیدنای گنوگچ نانا اړ و متفایرد لیلد بقعمن اشیگدا اړ زین فهمیدم. هې هطقن فعضن اشیا ي پپو مدر متسناد هآ ي ا هطقن توق اهنا مادا تسا و هڼوگچ دیاب آن هطقن توقما اړ ناریو و مینا هې هطقن فعضل یدبته نمایم.

ي خرب ز ا هطقن ي ا هفعضن انا دنترابع از:

- ۱- فالاتخا نایم و نایعیش له ا ؛تنس فالاتخا نید تموکدماو ؛مدرم فالاتخا نایم تموکحي هه و کثرت ؛ سراف فالاتخا نایم و ریاشع فالاتخا نیو ن املاع حکومت.
- ۲- و ي نادان ي بسید او هآ هې زج ي آدنا همه اړ ن املسم اړ ف هتفرگ است.
- ۳- ي دومخ ناجما، ن دودن و تخانش آگامی.
- ۴- امر ن درآ آي ل و ایند قوسه ن داد همه شلاتما هې ي وسه آخرت.
- ۵- ي روتاکید و ناما ا د ادبتسا ریگارف.
- ۶- ي نما نده ارم او عطقن تفر دماو زج اندای.

- ۷- ځي گټه شأ عاضوا تشادهي مومع به ي اهنوگ هآ و ن وعاط ابو رب مادم نانا موجه دروآي م
و ره راب دما ار رازه همعط دوخ ي مساخت.
- ۸- ځي ناريو آشورها، تشدها، هتسب شن د و اهور ي مآ اهر از تشأ.
- ۹- ځا مه ځي گديشاپ رد همه روما هکنانچ چيه نظام، و نوناځي تاررقم دوجو ؛ درادن هچ رگا
رايسب به ن ارق راختفا ي مآدند اما به ت اروتسد آن لمع نمي نمايند.
- ۱۰- ځي گديشاپ و ن اريآ دند ي داصتقا به ي اهنوگ هآ رقف ج هممار ارف هتفرگ است.
- ۱۱- ن تشادنش ترا و مظنم حلاس و ي فآ رد هجيتن ي ناماسبان ي شان ز ا آن.
- ۱۲- ځچوآ ن درمش و نانز لامياپ ن درآ قوقد آنها.
- ۱۳- ځي گدولا بازلرها، نابايخما، همه و زيچ ج همما.
- رد نيا باتا س پزا ناييد ره هطقف عضدي روآدي ي مشدو هآ ملاسا ت ارقم س كع آن تسا
و دياب ار ن ناملسم رد ي نادان ماگد ت تشادا به تقيقد ناشنيد زابرد . دندرگد باتا تسا دما
هآ ملاسا:
- ۱- به اتحاد، و ي تسود ن تشاگرانآ تافلاتخا ناشنارمف ي مده ده رد دما ن ارق تسا هآ: ځي گمه»
به نامسير ي هلا گنچ دينز (2) .»
- ۲- به اهنآ روتسد ي مدهد هآ ش ناد ؛ دنزومايد رد ثيدح است: ن تخوما» ش ناد رب ره درم و
نز ن ناملسم تسا بجاو (3) .»
- ۳- روتسد ي مدهد هآ ماگا ؛ دنشابن ارق مي گويد: «در نيمز شدرگ دينآ (4) .»
- ۴- ار اهنآ به ي هاوخابند نامرف ي مدهد ن ارق مي گويد: ي خرب» ز ا اهنآ دنيوگي م اراگدروپ
ايندو ترخآ به ما ع ي بوخاط آن (5) .»
- ۵- ار اهنآ به ت روشم ارف ؛ دناوخي م رد ن ارق دما است: «در شرومانا ت روشم دينآ (6) .»
- ۶- ار اهنآ به ميمرته هارما روتسد ي مدهد ن ارق است: «در و ي تسپ ي اهي دنلب نيمز ماگ
ديرا درپ (7) .»
- ۷- ار اهنآ به ظفد و تشادهي ي تملاس ارف ؛ دناوخي م رد ي ثيدح است: «دشناما راهچ گونه اند:
هقف ي ارب ي رادهگن اديان، ي کشزپ ي ارب ي رادهگن به ن دا، و حدي ارب گنډ راده و نابز موجد
ي ارب نامز ي رادهگن».
- ۸- ار نانا به ي نادابا ؛ دناوخي م رد ن ارق دما تسا هآ: «همه آن ار هچ رد نيمز تسا ي ارب
امشديرفآ (8) .»
- ۹- ار اهنآ به بيطر ت روتسد ي مدهد ن ارق دما ز ا: «تسا ره ي زيچ به مزادنا ميدنايور
(9) و رد ثيدح تسا هآ: « شرافس منآي م ار امش به... مظنو رد ناتيا هرا».
- ۱۰- روتسد ي مدهد هآ صتقا اد توانايي، هتشاد ؛ دنشاب رد ثيدح تسا هآ: ره» هآ ش اعم درادن
داعم م درادن .»
- ۱۱- ار نانا به ن تشاد ن ايركشلا و يوق سلا ح، رما ؛ ديامني م رد ن ارق دما تسا هآ: آ» ن هچ
ديناوتي م ي ارب به مز رابما ناشيا ورين دما دينآ (10) .»
- ۱۲- ار نانا به ظفد ت مرد نانز ؛ دناوخي م رد ن ارق است: ي ارب» زنان، دننامه ي فياظو هآ
رب شود آنهاست، قوقد ي هتسياش دما رارق تسا دشد (11) .»
- ۱۳- ار نانا به ي گزيآپ ارف ؛ دناوخي م رد ثيدح تسا هآ: « ي گزيآپ ز ا ناميا ي اهنانش
تسا (12) .»
- اما ي اهنه هطقف توق نانا هآ رد باتا و دما روتسد به ز ا ناي م ن درپ دما اهنآ دشد است:
- ۱- تيموقما، نيمز رسما، نابزما، گنرماو هتشگد اهروشآ ي ارب اهنآ مآ ي ت ندارد.
- ۲- ربا، احتكار، زنا، و ب ارشد تشوگ ځوخ ي ارب نانا مارح دشد است.
- ۳- ب رايسبان ناشناملع لډي گتسب دنراد.
- ۴- ب رايسب ز ا له نسته ارف هفيلخ ي مارگي مودنرا ار وا دننام ناشربمايپ ي مددننا و نيا رب
دنرواب هآ ي وريپ ز ا و نوچمه ي وريپ ز ا و ادخ ربمايپ بجاو است.
- ۵- ار داهج بجاو ي مدانند.

- ٦- يشعيان، ريغ - ار ناملسم ي اراد ره ي رواب هآ - دشاب سجن ي مدانند.
- ٧- رپ نيا دنرواب هآ ملسا دنلبرسو و تسار تلاو زا آن ي زيچ نيست.
- ٨- نايغيث ار ي زاساسيلآ رد ي هاروشدآ ي ملسا مارح ي مدانند.
- ٩- رتشيدي رپ ناملسم نيا دنرواب هآ و نايديوهي نايحيسم دياب برعلاقر ي جزا ن وريدي دنار دنوش.
- ١٠- هآ ت دابعمي يا نوچمه نماز، و هزور حج رايست تيمه ي مدهند.
- ١١- نايغيث س مخ ن داد هآر ناشناملا ع بجاو ي مدانند.
- ١٢- هآ ي هارواب ي ملسا رايست ل د بسته اند.
- ١٣- ار ناشنادنزر ف هآ يو تقدا شور و ناردپ ناشنا آليز تبيرت ي مآند، نانچهآ ادي ن درآ نادنزر ف زا ناردپ نكم نيست.
- ١٤- ناشنانز رد باجي تخس دنتسه هآ داسف هآ هار ي منيابد.
- ١٥- ره زور هاراپ يارب زامن ت عامج درگ مه مي آيند.
- ١٦- يارب پيامبر، و شاه داوناخ نايگي مرقمي يا دنراد هآ لحم درگ ن دماو رايستو شن د تساهنا.
- ١٧- رد نايمنانآ رايست دنناسا هآ هتسباو هآ - دنربمايپ نادنزر ف - دنياو روآديا و دنربمايپ ار رد ريارب هديدها مدنز ماگن ي مدارند.
- ١٨- نايغيث هيني سحمي يا دنراد هآ رد ي هانماز ي صاخرد هانما ع مج ي مشو دنو سخنراني، ناميارا رد ناشدوجو توق ي ميو دشخار هانما هآ آيها لايق يوشته مي آند.
- ١٩- رما هآ و ف ورعم ي هذرا ركنم ناشيارب بجاو است.
- ٢٠- ازدواج، ي دايژ نزر فو نداد دادعت نارسمه ناشيارب بحتسم است.
- ٢١- هآ رواب نانآ ره سآر ي ناسنا ناملسم دنآ شيارب رتهپزا آن تساهآ همه ار ايند هتشاد دشاب.
- ٢٢- هآ هديقه نانآ ره» هآ تنسي هانمسد بگذار، شاداپآنو شاداپ ره هآار نادل مع دنآ ده اوخ تفرگ (13).
- ٢٣- نانآ هآو نآرق تيدي رايست شزارا هني مو دن شاداپ ي وريپزا آنار تشهپ ي مدانند.
- نيا باتآ نينچمه هآ دوزفا طاقتو فعضزا نايمن دربل ماوع قوت، شرافسديامي مو ليلدي هار ي فآ مه يارب نيا راآ مدروا است.
- باتآ رد شخب ن دوزفا يامه طقت فعض ديوگي م:
- ١- فلانخامار بن اوتي ما اشياز ف ي نيدي بنايمن ياه مورگ و ريگرد زين راشتنا باتآمي يا هآ زا ي نيا آن مورگ دي ميگويد، موبنا آرد. لوپ ي فآ مه دياب يارب و ي مابت جرخ ي گدنا رپ دومن.
- ٢- ار ي نادان بن اوتي ما ي ريگولج زا شياشگ و سرادم راشتنا هباتآ جپورته داد.
- شتآ ز ن د باتآ ما، قيوشته مدرم هآر ناشنادنزر ف هآ سرادم ي نيدي - دنتسرفنامها ن دز هآر ناملع - ي نيدي همه دنناوتي م هآر نيا فده ك ما آند.
- ٣ و ٤- ار هانما ن اوتي مرد كيت لاد ي ماگان ماگن داشت.
- يارب نيا راآ ديابزا تشهپ رايست؛ تفگ ار نانآ تبسن هآ ي گدنز ايند ي بمتيلؤس ناشن ميه و هآقحي هار ي هيفوس؛ داد شرتسگ اتا بمي يا ار هآ هآر ف دنواخي م جپورته؛ دومن نوچمه باتآ مولعاعايحا غزالي، يامه موطنم و يونثم ياهباتآ ن باعربي.
- ٥- ي روتاكيد تموكحمار بن اوتي ما «سها ادخ در زمين» نديمان هانما رتنمورين آرد.
- دياب غيلبت درآ هآ ابوبكر، عمر، عثمان، بني اميه، ي نبعساب و ي لاء بهما و روز هآر ريشمش تموكح و دنديسر تموكح ي درف داشتند. بركبويا ريشمش ب و رمعا ديدهت و اموكح هبت و ديسر يامه ناخ ي ناسا نوچمه همطاف رتخد دمحم ي لصد الله و هيلع و هلا ملس هآ رس هآ ن اوفر دندهاند هآر شتا مديشا شد. رمع هآر تيصو ركبوبا هفيلخ؛ دش تفلان نامثع هآر مكد رمع

بود. ار ي لء ي بلاقنا ما به تموكد ؛ دنديز گرب به يو اعما به وريند مشريش مآد و دشه يما ي نب
 تموكحار زا وا به ث را بردند. حافس به ار تفلاخا ريشمش به گنج ي نب و دروا عسا به
 تموكحار به ث اريم زا وا گرفتند. نيا همه ناشن ي مدده به تموكد رد ي دادبتسام لسا است.
 ٦- ناوتي به هارمار روطنيمه نماند ماگن داشت.
 تموكحمار زا تازاجم نازد و تشادزاب ار نازد تيوقت ؛ دومن به اهنأ حلاس نانا و داد
 به ربه و ي دزد مه زدد مظن قيوشته نمود.
 ب- ١٧- نيقلت امروا به و اضق ردق رد نايم آنها، ربه ناوتي به ناماسبان ي تشادهب اهنأ دوزفا.
 و گفت: به نيا همه زا سادخوت درمان، چيه ي دوس درادن. ادخرگم رد نآرق زا نابز
 ترصد ميهار به ميلع ماسلا وا: «ديوگي مذ مين و ادغ با ي مدو ده رگا راميد موشد و ارم
 ميافش دمي (14) و . «رگم و»: «ديوگي مذ ارم ي ممو دنار ي آن ماگ و ارم مامدنر دنأي به»
 (15) نين يار به افش به تسد ؛ تسادخ گرم به تسد تسادخ و نودب تساوخر و چيه ي هار
 ي ارب افش و تسين مذ ي زيرگ زا گرم به و اضق ردق زا اوست.
 ٨- آن انچ رد و ٣ ي هاش خبء هتفگ دش ناوتي به نيا و ي ناريو ي ناماسبان ار نانچمه ماگن
 تشاد.
 ٩- و جره ار جرم ناوتي به ظفد آرد.
 ابدي نيا ار هشيندنا شرتسگ داد به ماسلا ك ي نيد ي دابع ؛ تسا ي مدنما زاسد درادن دمحمي لص
 الله و ميلع و هلا و ملسش نانيشناج چيه ك ي وزير، نظام، و مرادا نوناقتشادند (16) .
 ١٠- رد مه ي گتخير اقتصا دي، هجيتي عيبط ي ماي گتفشأ زا شيب هتفگ است:
 شتا زدد ي هاهدروارف آشور زي، قرغ ندرأ ي ماي تشأ بازرگاني، به شتا نديشا بازرها،
 نتسكش اهدس به با رد و امهشده اراز تشأ و دنكفالي م نخير مسرد ي هاب نيا ي نديماشا
 رد مه ار ي گتخير ي ماديازف.
 ١١- ار نامآد ناوتي به به فساد، شر ابخوا ري، و رامق و تخير پشا ي يارادما ردروما
 ي صخش قيوشته تدرأ ي زيچ ي ارب و حلاس جراخم شترابي قا نماد.
 ١٢- ناوتي به عياش درأ به ماسلاز نار ريقته دنأي به رگم رد نآرق مديانتسا به «مذا نر
 تسرپر سدنانز (17) و «رگم رد تسد تسين به» «نر همه شراست.»
 ١٣- و ي گدولأ ي آپانز روطه ي عيبط دمايپ ي بام ؛ تسا دياب به ره ي گنرينا با شيازفا
 ي ريگولج آرد.

اما ي هاشرافس باتأ ي ارب زا نايم ندر به ي ماهه طقن قوت. باتأ به دراوم ريز شرافس مي آند:
 ١- مدنر ندرأ ي هاهير قوم ي، سرزميني، زباني، و ي داژن دننام نيا ما نايمرد ناملمسم.
 آن انچ دياب به ناملمسم شرافس درأ به ندمت هتشنگ ي هاروشد و دوخ نامرهق زا شيب
 ماسلا هجوت آند: نوچمه مدنر آن در نو عرفما رد مصر، هانگود ي تسرپر د اير ان، ندمت ي لبا
 قار عردو رگيد ي دراوم به رد باتأ به حرشه دما است.
 ٢- ندرأ پراهچ زيچ ي رورض است: شر اب، قمار، و ،انز تشوگ كوخ ي اراكشا نهاني.
 باتأ به ي راكمما يهوديان، مسيحيان، و سوجم نايئباص (18) به رد ي ماسلا ي ماهنيمزرس
 ي گدنز ي مانند، ارفد دناوخي ما نيا روما مدنر هگن هتشاد ؛ دوش زا ترازو تار معنسم
 تدهاوخي ما زا هنازخ دوخ ي ارب ي نادنمرا به نيا ار روما ي مپرا آند، قوقد صخش نماد.
 ره به تسناوت نيا ار روما و مدرتسگ هممگري دنأ به و مزياج و ده قيوشته نماد. زا، باتأ
 ناگدنيا مزلودت ايناتير به دهاوخي به ي راكشا ناهنپ زا نيا روما ي ناييتشپ و دنأ ره مزادنا
 لوپ به مزلاتسا هنيهه تديمانا زا تازاجم نلاما رشن نيا هارأ ي ريگولج شود. باتأ
 نينچمه شرافس دنأي به زابر به لکش چيورت ؛ دوش راكنيا ربه نوزفا هكنا داصتقا ي لمار
 ناريو ي ماند، ار ناملمسم رد نتسكش نوناقت نآرق تارچ ي مبدشخ. ره به ك ي ار نوناقت
 بشكند، نتسكش رگيد نوناقتا زيش يار به ناسا ي مشود. باتأ ي صوت دنأي به به ناملمسم
 هتفگ دوش اهنه ي ابر به ، فعاضم ناملمسم ماردتسا اريز نآرق مي گويد: «ار ابر و

و نادانچ هډوزفا ديروخن(19) و « يامه نوگه مه ابر مارح نيست.
و ٤٣- ي گتسويپ ب مدرمان املاء نيدار ي دياب و تساي خرب زار نارودزمار هماغن املاء
دناشوپ .

ماگنا نانيا هنوگه مه راآ دب هاجنا ت دنه ما مدرم ه ره ملاع ي نيد لكوكشم و دنوش دنناوتن دنبايرد
هآ نيا ملاع ي تساما مزدور. ليسگ نيا نارودزما ه (الزهر، استانبول، و فجن اربلا) رايست
بسانم است. يكي زار هاريه ش ماآ ل دبسي گت مدرم ه بن املاء ي نيد ش ياشگ ي سرادم هآ تساما
نارودزما رازو رد آن ناآو آار ه پي ه نوگ دنرورپ هآ و ن املاء ار ه فيلخ ه تشادن تسود
دنشاب. ياهي دب ه فيلخ يامي نارنگشوخو ار وا ه دنيوگزاب ه ه اهنآ دنرومايد هآ لاوما ه فيلخ
ار مدرم رد هار سفو دا ي نارسوه جرخ ي ماو، دذوا ه چچيه ي ور نوچمه ربمايپ نيست.
٥- ديدرت نخيگنار ب رد رما و داهج دناسانش آن ه ن اونه ي ه لئسم هآ طوبرم ه بنامز
ي صاخ و هډوب تدم آن ي ريس ه دش تساما.

٦- دياب ه شيدنا سجن دډوب ار نارفاآ زار ياهناج نايغيش دنوريپ دنار تفگو هآ نآرقه مي گويد.
«غي اذ امش ي ارب ناناآ للاح و تساغ اذ ناناآ ي ارب للاح امش(20)» رگيدو لکي ه کنيا
رسمه ربمايپ ي دوهي دډوب است: و ه ي فصد ش رگيدرسمه ي حيسم بډه: ناوتي مذ و ه ميرام
نارسمه ار ربمايپ سجن تسناد(21).

٧- ناناملسم دياب رواپ دنناآ هآ روظنم ربمايپ زار اسلام، هه نايپا تساما چتينا رصن دشاو
هچ و تيدوهي دوصقم ههنت دنوريپ دمحم ي لصد الله يلعو ه و هلاآ ملس تسين نآرقا ريز ههه
نيدنارارار ناناملسم مي خواند.

رد نآرقه فسويپ ربمايپ مي گويد: ارم» ناناملسم ناريمپ(22) «ميهاربا لي عامساو مي گويند:
«پاراگدرورم! ار ناناملسم و امز زار نادنزرفما زين تما ي ناناملسم نيرفايپ(23) و «بوقعي
ربمايپ ه ش نادنزرف مي گويد: هبزج» نيد املاس ديريمز(24).

٨- و ربمايپ ش نانيش ناج اماسيلاآر ب ارخو دندرکن ه ه اهنآ تمرح ه دنه اهنآ ارچ نياما اماسيلاآ
ار ميرحت ي مانند.

رد نآرقه دمآ است: رگا» خداوند (شر) ي خرب زار بار مدرما ي خربدرگي ي منزډود،
هعموصما، اماسيلاآ ماگت دابعما ناروي ي مشد(25) «هعموصما زار آن مسيحيان، اماسيلاآ
زار نايدوهي ماگت دابعما زار آن ناسوجم است. ملاسا ه زارم ش ياتسد اذ تمرح دهني م هز
نيا هآ ار اهنآ ناروي يو دنناآ ار مدرم زار اهنآ زاب دارد.

٩- دياب رد نيا ربخ هآ «يار نايدوهي زار برعلاق ريزج دنوريپ دينار(26)» زينو نيا هآ «دو
نيد رد برعلاق ريزج درگ مهنيا ي مذ(27)» ديدرت دنکفا.

اريز رگا نيا تاياور تسرد بود، ربمايپ نارسمه ي دوهي ي حيسمو ه تشادن هط ي باحص
ربمايپ رسمه ي دوهي و تشادن بربمايپا نايپا رصن نارجن هراذم ي منارد.

١٠- دياب ار ناناملسم زار ت دابع و تشادن زار دنمډوس دډوب آن ديدرت ب دنکفا نيا زيوآتسد
هآ اذ زار تعاطا ناسناما زايپي ي تساما.

دياب ه ي تخس زار حج ي ريگولج و درآ زار ه ي يامدرگ ناناملسم نوچ مناز ت عامج و رضاح
ن دشر د ياهس لجم حسين، يامه تسډو ي رادازع نانهآ دياب ار اهنآ ه ي تخس زار نتخاس
مساجد، زماگت رايماء، آعبه، هينيسحماءو سرادم بازداشت.

دياب رد س مخ ديدرت و دنکفا آن ار اهنآ ي ارب يامه مينغ ه هډمآتسد گنجب آا هرا بجاو
١١-

و تسناد هز عفانم و بساآ آار.

هتشنگ زار آن ار س مخ دياب ه ربمايپ ماماو و تخادرپ هز ه ملاع رگيد ه کنيا ن املاء با ياهي وپ
مدرم خانه، قصر، و اپراهچ غاب مي خرن، نياربان س مخ دن داد ه ه اهنآ ي عرش تسين.

١٢- ار ملاسا دياب نيد بقعمو ي گدنا و جره جرم ه ميرامشرب رد ديقع مدرم ديدرت داجيا مينآ
و دنويپ ناناملسم ار با ملاسا تسس انيم. س پلومو ي گدنا و ي مارآزي دزد رد ياهروشآ
ار ي ملاسا دياب ه ملاسا تبسن دهيم.

١٣- دياب ار نارډپ زار رسپ اذج ت مينآ نادنزرف به شرورپ نارډپ درگ دنهنن و ناناآ تبيرت

هېتسېد ما و دتفېد ما ار نانآ زا عقېده، تېبرته ي نېد بې گتسويپوان املاع رود آنيښ.
۱۴- دياب ار نانز قېوشت مېنآ هآ عبا (چادر) زا رسد ننكفېد اريز باچار يېد ناگفېلخ عسا ب
چيار و دندرا نيا كېت داعي ملاسا نېست.

هې نېمه جهت، مدرم نانز ار ربمايې مېدز و دندېن رد همه روما دراو ؛دوب (28) آن گما هآ
نر ابع زا رسد افكند، ار ناواو قېوشت مېنآ هآ هې يوسد نانآ ت دنوربا داسف رد ناشنايم افند.
رد ادتبا دياب نانز ناملسمريغ عبا (چادر) زا رسد دندرا ب تا نانز ناملسم زېد رسد نانآ يې
نهند.

۱۵- يېاهرامنار ت عامج ب ديابا تبسند داد قسفه هې ماما ت عامج راکشاو ن درآ يېاهي دېوا و
زېد يې نمشد ب- ن تخادنا يېاههويش- نوگانوگ نايبرد و ماما ش ناوريېد برفا فکند.

۱۶- اما ماگنرايز مالار دياب هې هېلهېد هآ نيا نيا ما رد نامز ربمايې هوبنو ت عېد است، نارېو
و درآ مدرم ار زا ن تفر هې هېنوگن يا ناکما تشادزاب.

رد هآ نيا يېاهه ماگنرايز دوجوم عقاولاً زا آن پيامبر، يو، ناماما ن احوال دشايد ديدرت داجيا
ربمايې رد رانا ربقة شرهام هې لكاخ مدرېس و هېدش ركبوا رد عېقبنفد و هېدش ربقة نامثع دياب
صخشم ؛تسېن يې لعدرد رصبه نوفدم و ديدرگ فجنل حم ربقة مريغم بشن بېع است، رسد آرد.
نيسدرد هېناند نفد و دشر ازم شدوخ مولعم ؛تسېن رد نيمظاً ربقة و د رفنزا ناگفېلخت سا
هېدرازم و مظاً داوچ زا هداوناخ ؛ربمايې رد سوط ربقة و راه و تسا هېدضر زا ؛تېيل هآ
رد سارما يېاهه ربقي نېعسا ب تسا هېد و ي داه و يركس (سرداب) يېدهم زا ؛تېيل هآ عېقبنار
ديابا لكاخ ناسكې درآ (29)، هېكناچ ديابا هېدنگ يېاهه چيرضو دوجوم رد همه يېاهه روشا
يېملاسا ار زا نايبرد.

۱۷- رد تبسند هداوناخ ربمايې هېدوا دياب ديدرت افكند.

يې دارفا هآ ديسد دنتسېن هېمامع و مائس رېد زېد رسد، دندرانگيا مدرم دنناوتد هېناار صخشت
دندو هې هداوناخ ربمايې نيبېد دنوش و تبسند ب تاداسا ربمايې درتدي دنيا مېكناچ
يېرورضت سا هېمامع ما رسد املاع و نيد ت اداسه تشادرب ت دوشا مه تبسند نادناخ ربمايې
زا ناييم و دورب مه ناملاعي يېنيد رد ناييم مدرم ت مرحد هېتشادد باشند.

۱۸- هېنيسحمالار ب ديابا نيا دزيوآتس هآ ت عېد و دنتسه رد نامز و ربمايې ش نانيشناج
نبوده اند، دروم ديدرت رارق و داد نارېو آرد.

نانچه آ ار مدرم دياب هې ره هېلېد زا ن تفر هېد نيا ناکما ؛تشادزاب ار نانارنخس ش ماآ ؛داد
لاما يات يېاهه رې يېاويو يې نارنخستسې هآ دوخ و نارنخس ن ابحاص هېنيسد آنار بېردازند.

۱۹- ديابا مايې يېبار يې رابودن رد جي هېها نانا ملسم ديمد.

ره سا هآ يې راآ ده اوخ ؛دنكې هېدما هېد و ورعم بجاو و تسا هېد يې هېدزا منكر، شزو ما هېد
؛ما كحا دياب هې هېنا گفنت: «عي سي هېد نيد خود، يې سوم هېد نيد و «دوخ» آار يې سدر روگ
يېرگيد و «دندرانگي مېدو ما يې هېد هېد هېد تلود تسا هېد مدرم.

۲۰- ش ماآ مجتيع مزلا است.

درم ديابن ش يېد زا كېد رسمه ؛دريگې دياب رد هار جاودزا تيدودحم يېا ديدې ؛دروا برع ديابن
اب سراف جاودزا ؛دنا كرت زېد ب ديابنا برع جاودزا نمايد.

۲۱- ديابزا و توعد تياده هېدو ملاسا ش رتسگ آن يېريگولج آرد.

دياب نيا ار هېشيدنا ش رتسگ داد هآ ملاسا كېد نيد يې موق و تسا رد نآرق مه هېتفگ هېدش نيا
نآرق يې روآد يې ارب و و ت موق و تسا و ت (30).

۲۲- يېاهه تنس و كېد دياب دودحم و دندراگ نيا امرآ هېد تلود مدرېس شونند.

چېهس آ حق هېتشادد باشد، مسجد، يو و هېسردما يې ناکم يې اربن آلو آ يې بست سرپر ؛دزاسب
نيممروط رگيد يېاهه تنس و بوخ يېاهه قدص هميشگي.

۲۳- ب ديابا نيا زيوآتس هآ نآرق مآو دايز هېدش است، رد آن دنكفا ديدرت (31).

و يېاهه نآرق يې گتخاس هآ مېتسا آو يې ندوزفامي يېا هېتشادد باشند، عيزوت نمود. دياب يې تايا هآ رد
هېنازا يو دوهيا اراصن يې يوگدب هېدش هېتشادرب ؛دنوش تايا و داهج رما هېد و ورعم فزد ؛دنوش

ن آرقه به ياهنابز فارسي، و ي آرت ي دنه مدنادرگرب شود. رد ياهروشدا غبر عري ذات تارق
ن آرقه به نابز ي برع ي هذ گردد. مکنانچ دياب اذ انه، زامن و اعد به نابز ي برع رد ياهروشدا
ريغ برع عونم دنوش. ثيداحارد زين ي مبتسيا ديدرت و دنکفا آن چرد دروم هيصوت ن آرق
دش دننام تحريف، و همجرت بدگويي، رد درومتا ياور زين دياب لمع شود.
يهاهتشون بآتا رايست وکين؛ دود نامش: «نوگچ» ار ملاسا مهرد ميبوآ «نيرته بهمانرب را
ن مي ارب آينده. ي ماگنه هآ ار بآتا زاب سپدو مدا ي تفگش رايست ار دود به ل آرييد زاب
نمودم، تفگ: ناد به آ و ترد نيا ناديم اهنت؛ ي تسين ذابرس ي آپ دنتسه هآ نوچ و ت را
ي مآدنن. ت رازو نونا تچنپ رازه ار رندي ارب نيا را هت تمدخ متفرگ است. ت رازو نونا
رد نيا هشيندنا تسا هآ نيا ار دارفا مد به ت رازمن و دناسردي زور هآ نيا را ماجنا شود،
رب سمنانام مريچ ميهاوخ و دش ميهاوخت سناوت و ملاسا ياهروشدا ار ي ملاسا رد مه آوبيم.
ل آرييد سپس افزود: به و ت هژم ي مدهم، ت رازو ي نامز ماتوا زاب ت درادا نيا بهمانرب ار
ليمکت آند. رگا ما مه آن ار نامز نيبينيم، نادنزرف مابا نامشچ شيوخ آن ار دنه اوخ؛ ديد نيا
ل ثلابلر ضهچ بوخ ديوي م هآ: «دزارگي دنتشا و ما؛ ميدر و ما و ميراکب دزارگي
دنروخ». رگا نيا مکلم» امايرد» دناوتب ار ملاسا مهرد رب و ديوي ياهروشدا ساي ملا مريچ
شود، ناهج ت يحيسم سپ از ۱۲ نرق و گنج زواج مسلمنان، سفدي تحار ده اوخ آشيد.
ل آرييد گفت: يها مگنج ي بيلص هديافي؛ دود لوغمما مه دنتسناوت هشير ار ملاسا دنتکفار
اريز ي را نود بهمانبري زي ماجنا لمع: دنداد ي تا ي ماظن هآ ي رماظ بهنار ازواج؛ ت شاد به
نيمه ليلد نانا به ت عرس دناوتد شدند. اما نونا هشيندنا داريو ت موکدگ رزب ما تسا نيا
هآ با کي بهمانبري زي باسد و هدي ي رابدر ي بپايان، ار ملاسا زا نورد داريو آند. هتبلا ما
به کي بهر ضي ماظن هديوآ مه زابن داريم، اما نيا بهر ض نيرخا مادقا است. شپي زا آن دياب
ي ياهروشدا ار ي ملاسا فيعضت و مينآ زا ره وس به ملاسا بهر ض بزنييم، به ي هنوگ هآ نانا
دناوتد ار ناشيا هورين درگو دنروا به گنج بپردازند.
ل آرييد آن ماگ افزود: ناگرز ي حيسم رد استانبول، رايست کريز و؛ دنشوما ب اريز نيمه
بهمانربهار ارجا ي ما؛ دننرد نورد ناملسم بوشا؛ دناهدرا بهر دممي ي ارب و رپ شر
ناتو آشنا و دناهدوشگ انب ي يامايسلا دناهدرا. شر اب، و رامقار داسف نايم اهنا چيار؛ دناهدر
رد ناوجهن اشيا تبسن به نيد ديدرت داجيا؛ دناهدرا ت موکهار ناشيا به ناج مه؛ دناهدنادنا
رد يها ماج فلتخم هنتفماار نايمشه لعش ناور؛ دناهدرا يهاهنا ناگرزب ار اهنا زا زنايوراب
ي حيسم ت دناهدناآ ي گرزشنا زا نايم برود، ل دباهنآ ي گتس تبسن به نيدشنا ما و دوش تدحو
و ي لدمهشنا ي تسا؛ دباي آن ماگ ناگرز ي حيسم به کي بهرا ياهورين ي ماظن نيگمهس
دنزيگناربت هشير ملاسا ار زا نيا اهروشا برآند.

ي قرواپ ش خبمش

(1) يَا أَيُّهَا الْفَرِيقَانِ طَيِّبَا وَ لَوْ كُنَّا نَسْتَعِينُكَ مَرْوَسَ عَاسِنِيَا
« هَا لَافَرِيقَانِ طَيِّبَا وَ لَوْ كُنَّا نَسْتَعِينُكَ مَرْوَسَ عَاسِنِيَا »

۵۹.

« (2) وَ الْفَرِيقَانِ طَيِّبَا وَ لَوْ كُنَّا نَسْتَعِينُكَ مَرْوَسَ عَاسِنِيَا ۱۰۳.

(3) لَاقَ لَاقِيَا لِيَصِدَّ اللَّهُ وَ يَلْعَوْا مَلَأَ سَلَمًا : « طَيِّبَا فَرِيقَانِ طَيِّبَا وَ لَوْ كُنَّا نَسْتَعِينُكَ مَرْوَسَ عَاسِنِيَا »

(4) هَسَاوَرِيَا لَاقَ لَاقِيَا : « مَرْوَسَ لَحْزَايَا ۳۶.

(5) وَ مَهْمَنْ رَلَوْفِيَّانَا إِنَّا فِي فَايَنْدَلَا وَ تَنْسَدِي فَاخْلا حَسَنَةً... مَرْوَسَ مَرْوَقِيَا ۲۰۱.

« (6) وَ لَوْ كُنَّا نَسْتَعِينُكَ مَرْوَسَ عَاسِنِيَا ۳۸.

ي هَا لَاقَ لَاقِيَا : « مَرْوَسَ كَلَمِيَا ۱۵.

« (7) قَاهُ او

(8) دَوَ لِيْذ ط كُمْ ي ا لَ ا وَ
« د ط ا
رَ ا دَ ا نَ ا هِي ا عِ وَ نو « مِ رِ ج د ا يَ ه ۱۹ .
« (9) وَ م ي ه ۱۹ .
۱۹ .

اَعِدُّوا لَهُمْ سُدَّةً ﴿١٠﴾ «...» مِروسل افنا آيه ٦٠.

... «(11) هُوَ الَّذِي يُدْعَىٰ بِٱلْأَسْمَاءِ الَّتِي يَدْعُونَ بِهَا ابْنَ ٱلْإِنسَانِ هُوَ ٱلْعَلِيُّ ٱلْعَلِيُّ» مِروسل مرقب آيه ٢٢٨.

(12) لَاقِل لَوَسِّرْ لَنَا يَٰلِىٰ لَدَىٰ ٱللَّهِ وَهَيِّئْ لَنَا سُلْمًا: «لَا فِى يَٰلَا اَن.»

لَاقِل لَاقِل يَٰبِى لَدَىٰ ٱللَّهِ وَهَيِّئْ لَنَا سُلْمًا: «...» مِروسل مرقب آيه ٢٢٨.

بِهَا.»

... «(14) وَٱلَّذِى يُدْعَىٰ بِٱلْأَسْمَاءِ الَّتِى يَدْعُونَ بِهَا ابْنَ ٱلْإِنسَانِ هُوَ ٱلْعَلِيُّ ٱلْعَلِيُّ» مِروسل ارعش آيه ٧٩ و ٨٠.

(15) وَٱلَّذِى يُدْعَىٰ بِٱلْأَسْمَاءِ الَّتِى يَدْعُونَ بِهَا ابْنَ ٱلْإِنسَانِ هُوَ ٱلْعَلِيُّ ٱلْعَلِيُّ» مِروسل ارعش آيه ٨١.

(16) نیردلایا او اهنوناقه اس پی از ١٤ نرقه نانچمه یی مامت نونش یی گدنز ار ناسنا تیافا دنایم نوناقه ملاسا است. شناد ناهوژپی میددننا ندمت برغ - هآ هزورما شامز اوآ به رسارس ایند - هدیسر اپساز ایند هشیو متفرگ؛ تسا ایناپسا بزینا شرتسگ ملاسا رد تسد نانا ملسم هدیو و مده شزار رادماو هنیندم مروم است.

«(71) قُوا نَو لَّا سَاعَ...» مِروسل عاسنه آیه ٣٤.

ی کیزا ت واقتمی یا هآ نیو و نانز نادرم مدهاشم یی مشدو آن تسا هآ یی گدنز زنان، کی یی گدنز عو یی فطار رب یی نتبم قروت تفاظلا؛ تسا نیاربان برد معماج - یی ناسنا به روط - یی عیبط یی یامه راآ هآ هبشت، ت ردقو لقعته یوق زاینه دارد، مانند: جنگ، و تموکده، تواضقه نادرم هدریس یی مشه آیه دو به فیرش زین رد ددص نایب نیمه تسانعم هذ آن هآ للاقنسا رد روما یی درفار زانانز بلسه نماید.

(18) نائباسد یی عمج زالا هآ تادنبا هآ با امر ن دومن یی خرب ناشیا هرواب به مراتسپی تسر شیارگ پیداآرده اند.

(19) يٰۤاَيُّهَا الَّذِىۤ اُولٰٓئِكَ اُوۡرِىۡٓا وَاُولٰٓئِكَ اُوۡرِىۡٓا...» مِروسل اعذارم آیه ٣٠.

نیا تفصد «...» رد هآ شریفه، تفصد بلاغ ار ابر نایب و دنایم به بچیه یی ور هافقلا ا ع

یابر ار مار د رد یو دا دنچ ربارب دوس رصحنم یی منسازد. نآرقه میرآ رد مِروسل مرقب آیه ٢٧٨ لِيَهْدِيۡنَا ٱلَّذِىۤ اُوۡرِىۡٓا وَاُولٰٓئِكَ اُوۡرِىۡٓا...» یی نعید ا گرویدگان! می فرماید: «...»

ی اوقت یی هلا هشیو دینا ار هچن او زا ربارب ییاج هنام تسا؛ دیهناو زانیا و هآ ییامه یی رگید دیمهف یی مشدو هآ ابر به آیه یی مار د است.

... «(20) اَلَّذِىۤ اُوۡرِىۡٓا كَلَّاۤ اَبَ ٱلْهُم وَ ٱلْهُم مِروسل هذام آیه ٥.

رد ناسل برعلا مدها است: «عبر ماگره ظفا ار ماعط به روط مقلط رآذ یی مآند، شدوصقم رابکشخ است. نیا زای خرب تیاور زین مفاقنسا یی مشدو نیاربان به آیه دای شرب هذ لکاپ ن دود له اباتآ تلالاد ندارد.

(21) جبرائیل ملاسا ناسند دھدی مہ آ و ہیفص ماریہ، رہ و د ناملسم دناہدش ر.ک. الاصابہ، ن.باحی نلاقسدرج (۷۷۳ - ۸۵۲ ھ ق) دلج ۴، صفحہ ۳۷۷ و ۳۹۱.

«...» (22) دُ وَقَّيْـذَ .
 مروند فسوي آيه ۱۰۱ .

«مُسْلِمًا...»

(23) وَكَانَ الْاَنبِيَاءُ مِنْ قَبْلِهِمْ يَكْفُرُونَ ﴿٢٣﴾ «... مروسد مرقب آیه ۱۲۸.

«عَلَمِينَ وَتُوتَانِ مُنَادٍ»

«...» (24) دَدْ اُدْتُمْ مْ هروسل أعذارم آیه ۱۰۲.

لَا وَ بِالْأَوِّ سُدُّهُمْ أُمُومٌ»

و

همه ذار بمايي ههلا مېلست نامر فدنواځو دندوب مي نعو ملاسا نيمه مېلست حق ددوب ؛تسا زا
نيا ورنيد رد ماگشيپ دنواځو ويكي آن ملاسا ؛تسا «إِ عِندَ اللَّهِ (سمرو
لَلَّذِي ۱ لام»

لآعذ ارمهيا ١٩) همه نيدها لبقزا فيرحت رد كيد اتسار دناهدوب اما ملاسا هب ذ اونعن بيا

رہنمائی متاخذی اللہ و ہدیہ و ملّا ملّس لہ ما اتّیٰ ہر نید تساو یہات عبیر شد ار نیشیپ خسند
ی مدنا۔

طُولًا ۚ لَّٰسَ لَهُمْ صَدَقَاتُهَا وَمَدِينَةٌ ۚ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ ﴿٥٢﴾ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ لِقَوْمٍ لَّا يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

هروند حج هیأ ۴۰.

(26) لَاقِلْ وَسِرْ هَلَّا يَلْصَدُ اللَّهُ وَهَلَّا مَلْسِدُ : « لَا يَهْدُونَ وَلَا ذَرَّةٌ حُرٌّ جَاوِزٌ »

زنا لامل جلد ۴، حصہ ۳۸۲، شید ۱۱۰۱۵۔

لِقَالَ وَسِرُّهُ لِي لَصَدِ اللَّهُ وَهِيَ لَعْلَ سَلَمَ : « لَا يَدُ » نَانِي ي
(27) حَقَرِيزِلَا

(27) جَعَزِيْزًا

(28) نیا نخست سرد و تسیند مع بیراته ملسا آن ار
 ن انز پر بمایه می فرماید: و «قَدْ بُيُوتَ وَوَلَا رُحْمًا يُدْخِلُ لَهَا» (سمر و دیباید ی منا؛ دند دنوادخ لاعتمه خباط

(29) نایبها و معقب‌یادبگ از عیقب‌ارخ و دومذ آن‌ار - آن‌مکنانچ‌زورما دمداشم
 ی‌مشود - اکاذناسکی‌آردند. نیا بلطم‌رد ی‌اهبات‌آ ی‌دعتم‌زا ملج‌آی‌باه‌ول‌آ‌تف‌متشود
 ی‌نیز - نلاح‌دی‌تقم‌مکه - (۱۲۳۱ - ۱۳۰۴ هـ ق) دمداست. زا ی‌اه‌رم‌بم‌بقیع،
 ی‌ی‌ام‌ری‌وصت‌زید‌وجود‌دارد.

ملاسا لكين بيا و ريگارفينا هج؛ تسار د هروسد مياربا آيه ۱ مدمآ است: «... مآ ۰
ت ۰
آ ۰

[illegible]

نارقه باتا یریزپانذوفن تساهار لطا برا چچه وسرد آن یهار نیست.

شخب هفتم (رخآ)

لآرئبب زار ار مود مه مياربن زاب - ؛تفگ نامه ي زار هآ مداد مدعو م - دوين هب مژيو سپ زان ديشچي نيريش زار لوا رد ي وزرا ن تسناد آن بودم. زار مود دنس هاجنچ ي هحفص دوب هآ رد آن همانبرمي يارب مبرد نديبوا ملاسا و ناناملسم رد تدم لكين رقه دمآ بود، ي هانوك هب هآ سپ زان ملاسا اهنت ي مادي قاب بماند. نيا دنس خباط هب ريديم ي اهل آ و ترازو يارب تسديي با هب نيا فده ميظنت هشد بود. نيا دنس هدرهاچ دنب و تشاد م هبن رادشه دنداد هآ زان دنس هب ي سا يزيچ و ميوكند آنار آلامه مديشوپ مراد تاناناملسم هب دافم آن ماگا دنوشن و نيا

يارب ييورايورا آن ي امراچ نينديشنند. هصلاخ نيا دنس هب حرش ريز است:

- ۱- يراكمه بيديجا يهاوازه ميسور يارب ي زاداتسد هب قطانم اسلامي. نوچمه بخارا، تاجيكستان، ارمنستان، و ناسارخ عباوت آن، و يراكمه بيديجا اهنا يارب تسد نفاي هب فارتا قطانم كرتن نيش م همزربا روسيه.
- ۲- يراكمه بل ماآ و هسنارف ميسور رد همانبري يزي همه هبناچ يارب مبرد ناهج نديبوا ملاسا زان و زوريد درون.
- ۳- نخيكنار بفلاتخامو يهاهي ريگرد ديدش نايم و دتموكد و كرت و سرافش تانخورفا و ي موقيدارژن نايم و دطرف.
- ۴- هلعشور ندرآ شتا گنج نايم و ليابق ياهتم ناملسم و هياسمه يهاروشدا ي ملاسا و هدنز ندرآ بهاذم ي (نح) اهنا هآ ازميان رفته اند) نخيكنار بفلاتخا رد نايم مذهب.
- ۴- نديشخب ي قطانم زان يهاروشدا ي ملاسا هب ريغ ناناملسم. برثي هب ؛ن ايدوهي ميردنكسا هب ؛ن ايجيسم دزي هب نايتشترز ؛ي سراپ هرامع هب ؛ن ائباص ماشنامرا هب ؛ي هلالاي لعه ؛ل صوم هب نايديزي (1) ؛ جيلخ سراف هب امودنه سپ زان هكنا دادعت ي دايز و دنه هب آن هقطنم هدرآ ؛ دندش سلبا رط هب ي زوردها (2) ؛ صراق (3) ؛ هب يولعه ؛ا قسبط هب ؛جراوخ دياب بار نانبا پول، اسلحه، و همانبري يهاورين دمارا ي راي ت مينان نوچمه ي ياهراخ رد بند ملاسا و دنشاب قطانم ار اهنا شرتسگ ت ميهدا همه يهاروشدا ي ملاسا ار مبرد آوبند.

- ۵- همانبري يزي يارب هراپ هراپ ندرآ ياهتم موكد ي ملاسا و سراف كرت هب نيرتشيب ياههراپ نكمم

تموكحي ياه لكچوا ي لحم هآ بارگيدكي عازن ؛ دننا نوچمه عاضوا هند. اريز دنه تفگ

فلاتخا» و زانديت موكد آن» و فلاتخا» و زانديت اريون آن.»

- ۶- ن تخاس نيدماو ياهب هدم فلتخم رد يهاروشدا اسلامي. و نيا همانبري يزي باسد ي اهدش زاندراد هب ي هانوك هآ ره ب نيدا تلايامت مدرم لك ي هقطنم بسانت هتشاد باشد. لاثم دياب راهچ نيد رد قطانم هعيش ديدپ آورد، ي نيد هآ نيسد ش يادخ عنبي ؛ دشابي نيد هآ رفعج ارقه داصش تسري ؛ دنآ ي نيد هآ يدهم اردوعوم و دتسريپ ي نيد هآ لالي لاء اراضت دابع دنآ. يهاج بسانم يارب ي لوا اربلا، مود اصفهان، موس ارماسد و ي هراهچ ناسارخ است. هآنانچ دياب ياهب هدم هانگراهچ له اارتنس هب هويش نايدا هانگادج دروآرد هآ بي طابترارا رگيدكي هتشادن ؛ دنشاب ي نينوخي هافلاتخا هتشاد ؛ دنشاب رد بباتآ مناشيا دياب تسد ت دربا ره مورگ اهنت اردوخ ناملسم رب و دنادب نيا رواب دشاب هآ نارگيد و دنفاء و ن تشا زوريدن دنار نانا بجاو است.
- ۷- پندناار ي ياهداسف نوچ زنا، لواط، و بارش رامق رد نايم مسلمانان.

نیرتهب هلیسو ی ارب نیا رآ ی قان اگندام زا یامنید هتشدگ رد نیا ؛دنیا هوشا نانا دیاب
نازابرس ی موبنا ی ارب نیا رآ هتشاد باشند.

۸- شلاتی ارب ن تشامگ نامآد دسافر د نیا هآ هاروشا رد ناتسد ت رازو باشند.
ار ت اروتسد ماجنا دند و زا هچنآ ی هدی مشدو ی راددوخ ؛دندآ ما دیاب هتساوخمزا ار نامیا
قیرط نیاما رد یاهروشآ ی ملاسا هماج لمع بیوشانیم. رگا نامآد ناملسمریغ دنشاب رایسب
رتهد ؛تسا نیاربانب دیاب ار ی دارفا رماظ ی ملاسا هب یوس زآرم ت ردق لیسگ ت مینا
ف ادها مار هب ماجنا برسانند.

۹- دودحم نتخاس نابز ی برع (تا ی یاج هآ منکم تسا) و جاور ندیشخب هب یاهنابز دیگر.
نوچ سانسکریت، پارسی، و ی درآ ؛وتشپ مدنز ن درآ یاهنابز ی لصا چیار رد نهج برع و
شرتسگ یاهجهل ی عرف نابز ی برع هآ ببس دهاوخ دش برعما زا نابز حیصف هآ نابز
ن آرقو تنستسا رود شوند.

لیسگ زارودزم هب درگ و نامآد دناسر لهنا هب مجرد زارواشم آنان.
ات ت رازو دناوتب ندید شور رد نامآد خوفند آند. نیرتبراه، دوسن تسج زا ناملاغ و ۱۰-
نآزینا آناوت است. ت رازو دیاب ار نانیا شرورپ و دهر رد رازاب مدریفن شور هب ناکیدز
نامآد چمن و فرزندانه، و نانز دارفا ی اراد خوفند دزد نامآد هتخورف ت دنوشا نانا ماگ هب
ماگ هب نامآد کیدز شوند. سپزا آن و زاردام زارواشم نامآد و دنوش نوچمه تسدبی د
ار لهنا رد برگیرند.

۱۱- شرتسگ مریاد توعده هب و تیحیس درو ن درآ ی دارفا زا ره فنص هب مورگ
توعدانندگان.

زا جمله: حسابدان، پزشکان، و ناسدنه دندام ؛نانا نتخاس آلیساما، مدار س، مانگامردما،
مناخبات آو یاهمورگ هیریخ و هشوگرد رانا نهج ؛ملاسا راشتنا و یناجم نودب ضوع
نویلیمما باتا ی حیسم رد نایم ؛ناناملسم شلاتی ارب یاج نداد خیرات ی حیسم رد رانا
خیرات ؛ی ملاسا ن داتسرف سوساجماو زارودزم هب و هارید هعموصماپا مان ز نابهارن و
درم هآ هفیظو نانا کما هب طابترامو یاهترحت نایحیس و زین یبایرخ زا عاضوا و
لاودا نناملسم دهاوخ بود. هآنانچ دیاب رکشل ی گرزبزا نادنمشناد دیدت دروآ زا سپ
یپانشا بل مالا عاضوا مسلمانان، خیرات ار نانا مایس و دننا رد باتا مناشیا تسد دررب.
۱۲- تسس ن درآ مدیقع و نارتخد زار سپ مسلمان.

دیدرت ندنکفا رد نایم لهنا تبسن هب ؛ناشنید دساف ن درآ قلاخا لهنا زا قیرط هسردمما،
باتا ما، مانگشابما، میرشنماو زین ناتسود ناملسمریغ هآ دنناوتیم ار هنیمز ی ارب نیا رآ
مهارف نیامند. نیاربانب مزلا تسا مورگمی یا ناهنپزا ناناوج و ی دوهی و ی حیسم رگید نیاما
لیکشت دنوش هآ رد نیماناناوج ناملسم بو دنشابا ره شور نکم ار نانا راکش آند.
۱۳- ن تخورفاربتا ی گشیمه گنجماو یاهشروش داخلي.

و ی زرم نایم و نناملسم و نناملسمریغ نایم دوخ ت نناملسما ی ورین نناملسم مابت دنوش و
هشیدنا و تفرشیپ ار ی گتسبمه زا نوریرس ؛دنا نیاهوری و یرکف ی لامشن دوبان ؛ددرگ
ناشناناوج زا نایم و دنورب آشفگی، مهرد و ،ی گتخیر و جره جرم ار نانا فراگیرد.
۱۴- زاریو نتخاس و داصتقا شاعم مسلمانان.

دوبان ن درآ ؛اهوازتشا ب ارخ ن درآ ؛اهدس کشخ نتخاس ؛اهور شلاتی ارب شرتسگ ی راکید
هب هلیسو رازیب ن درآ نانا زا ؛رآ ن دروآ دیدن ناکمی یا ی ارب نارذگتقوی و زاراکید نوزفا
نتخاس ناداتعم هب و کایرت رگید داوم مخدر.

نیا امدن ب هراومما حرش آمل، هشتما، لکشماو س کعمی یا دمآ بود. زال آریبد هبل یلد
مکنیا نیا ر دنسا رد مرایتخا هتشادگ دوی رازگسایس و مدرآ کئ مام رگید رد ندن ؛مدنام
ت رازو روتسد داد راب رگید هب یوس قارعهناور موش تا بار رآا باهولامحم هب نیایپ
برسانم. ل آریبد هب من گفت: رد رآ واهنوگچیه ی ماتوا نکم. واتفگ: رب ساسا یاهشرازگ
ردی تفایز مزدوران، خیش نیرتهب یسا تسا هآ ناوتیم هب وایکت ؛درآ واشوگ هب نامرف

ت رازو است.

ل آریید نینچمه گفت: با خیش ییپدر نخس بگو. رودزم ما رد بنهفصا وای ییپدر نخس و متفگ خیش همه ار زیچ متفریذپ؛ تسا به طرش آنه آزا و ارد ربارب تموکحماو یی ناملاءه آرد ت روصهئارا هشیذنا هربشیا و آزا همه وس دنهاوخت، یی نابیتشپ گردد. رگا مزلا دش لوپو حلاس یی فآ ارد رایتخا و ا رارقو دریگ لکین اتسا ره دنچ لچوآ زیزد ف ا رطا نجد، به وادرپس شود. ت رازو نیا ار همه متفریذپ است.

نمبا نیا ربخ ایوگ متساوخی مزا یی نامداش زاورپ آنم. به ل آریید متفگ: نونا من هچ زا؟ منا خیش هچ و؟ مهلوخبزا آج زاغآ؟ میامن بیدل آر گفت: ت رازو همانرب یی قیقد دراد هآ خیش دیاب نآر ماجنا؛ دهه آن همانرب نیا است:

۱- ریفتک همه و ناناملسم اور ن تسناد راتشا آنان.

ن دنا تساموالشان، رب داب نداد ناموششان، شورف اهنآ رد رازاب مدرپفن اشور و اور ن تسناد هکنا نادرم ناملمسم به نعداو و ملاغ ناشنانز به ناونع زینا به تمدخ متفرگ شوند.

۲- ناریو ندرآ آعه.

اب نیا زیواتسد هآ انب نیا زا یی قابمیاهه دنا تبیی تسر و تسا یی ریگولج زا ماجنا حج و قیوشت لیابق به و لتقت راغد جا.

۳- شلات یی ارب یی چپیرسزا نامرف خلیفه.

قیوشت به بگنجا و وادرو آدرگ نازابرسی ارب نبرد. بگنجاناگرزب حجاز، یی ارب شماآ نوقدب - نانا ره هلیسو - نکم زین یی رورض است.

۴- ناریو ندرآ گنبدما، جیرضما، یی اهن اکم سدقم ناناملسم رد مکه، و هیندم رگید شهرما. به زیواتسد و لئرش تبیرستی، نینچمه هکلرا ندرآ تیصخش ربمایپ دمحم یی لصد الله هیلع و هلاو و ملس و شنانشناج نادرم گرزب ملاسا یی یاجات هآ ناکما دارد.

۵- شرتسگ و جره و جرم هسیرور ترد یی اهروشد اسلامی.

۶- راشتنا یی نارق فیرحت هشد هآرب ساسا ثیدحما رد آن یی نوزف یی تسا و داجیا هشد دشاب. سپزا هکنا نیا همانرب صخشم شد، ل آریید گفت: زانیا همانرب مدرتسگ ناساره مشو! ما دیاب یی پاهردب میراکب و به یی دوز یی اهل سن یی رگید و دنیا یی م آنار لیمکت یی مآند. تموکح ایناتیرب رب هنوگنیا بردبا ری، هنیریذ یی رایسب و. دراد ار هار ماگ به ماگ دیاب پیمود. دمحمایا ربمایپ یی لصد الله و هیلع و هلا ملس لکیدرم دوب هآ تسناوت نینچ بلاقتا یی اهدننا دوبان ارب آند. دمحم عنبباهولادب زین دیاب نوچمه شریمایپ و دشاب نیا ابلاقنار بولطم ماجنا دهد.

دنچ زور بعد، زاریزو و ل آریید مزاجا به؛ متفرگا داوناخ و مناتسود دوردب نوچ؛ متفگ متساوخی مزا هنادخ وریب ایم، مرسپ تفگ بابا! دوز؛ درگرب منامشچ دولاکشا و دش متسناوتنزا مرسمه ناهنپ؛ منا ار رگیدکی به یی مرگ سوبو میدی به یی وس مرصب به هار افتادم. سپ لکید زا رفسدراز، یی بش به هنادخ اضر لادبع رد مرصب؛ مدیسر رد ب اوخ؛ دوب نوچ ارم دید به یی مرگ شوخ دمآ؛ تفگ تار بشا حبصد؛ مدیباوخ م بهن گفت: دمحم به مرصب و، دمآ شپیزا رفسد مرابود یی اهمازت یارب شاذگت. دادما ار همان و مدناوخ متسناد هآ به دجن هتفر است. شای ناشن ار رد دجن هتشون؛ دوب ماگ حبصد به هار دجن رایسده و مدش سپزا جئر رایسب به اجنا مدیسر و خیش ار دمحم رد شاهناخ ادیب آردم.

راثا ار یی ناوتان رد و؛ مدید به وای زیچ متفگد اما سپزا آن متفایرد هآ جاودزا مدرآ تسا و زانیدشیدنا هآ هنوگنیا شپورین هتساآ دهاوخ شد، به واد دنیم ار شرسمه اهر و دنا واه پذیرفت. با مه رارق میتشاذگ هآمن ار دوخ به ناونع هندی وای فرعم؛ منا یی اهدن هآ و

رازاب خریده، رد رفسد و مدوب نونا زاب دمآ و تسا نینچ زین؛ دش رد نیب ش ناتسود روهمش دش هآمن هندی و؛ متسه و ارم رد مرصب مدیرختسام و ن به روتسد یی و رد یی رفسد ماهدوب و نونا بازگشتهام. مدرم ارم به نیمه هنوگ یی مش؛ دنتخان من و د بل اسا وای و مدوب ما هینمز

راکشآ ندرآ ارتوعد مهارف نمودیم. رد لاس ۱۱۴۳ یرجه و مزع مزج تدرآ یی نارایدرگ دروآو ناوخارف ار دوخا ییاههژاو و مهیم یی اهر د دولآزمر یی ارب لکیزن تنیر ش نارای زاب

و به چیردته ارش توعد یه مشرتسگدم. دانرب درگه ی و یهورگ دنمناوته درگ مدروآ هآ به
لوپ یه مد؛ میدا ماگره ار اهنآ رد بدرو خربا نانمشد ناوتانه مدیدم، ار ناشمزع تخست تفگ
ره هچ توعدش ار رتشیب راکشآ ی مادرش نانمشد رتنوزفا ی مشدند. یه ماگ به لیلد اهنآ
هآ هیلع وای مسدنتختساوخی م زاشهار زابگردد، مامان هدارا وای مآردم.
راشف معیاشمی یا

تخست یه مآو مدر یه مگفتم: ربمایه دمحم یه لصد الله و هیلع و هآ ملسدش بیب زانیا لمحت؛ درآ نیا
اره یه راوگرزب است، ره به یه حلصا هنوگنیا یه تخسما و تمهتما وربور یه مشدو. ماهنوگنیا
اب نانمشد رد و گنج زیرگم؛ میدوبن یه ارب نانمشد خیش سوساجمی یا مدرامگ- مدوب؛ لوپاب
ماگره دنتساوخی م به یه اهنتفا دننا سوساجما ربخ یه مددندا و ما یه متمیتسناو هئطوته اهنآ ار
مهرد شکنیم. کیه رابنا سوساج گفتند: یه خرب زانانمشد خیش رد هشیندنا رورته وای؛ دنتسه یه تقو
هآ هشفند ار اهنآ یه ارب رورته خیش راکشآ میدرآ ربرآ اهنآ هنوگزاو و دش مدرم زانانمشد رازیب
دندیدرگ.

خیش م به بن لوقه داد هآ ره شش شخب ار همانرب ماجنا؛ داد دهلوخ یه و تفگ هتبلانونا اهنده
یه خرب زانانمشد اهنآ یه متمیتسناو ماجنا و مه نیا رآ ار مه درآ. خیش دیعب یه مدتسنا هآ سپ دنناوتب
زانتسد نتفایه به به بعد آنار نارپو؛ دننا اریز زیواتسد هکنیا اجنا زارم تبیبی تسر مدوب
است، درومش ریذپ مدرم؛ دویب نینچمه دیعب یه مدتسنا هآ دنناوتب نآرقیه اهزات تسرد اند. وای
زانامآحو و مکملوبناتسا به یه تخسنا ساره بود. یه و یه مگتف: رگا ما یه نخسرد نیا و
دروم مییوگن نانا یه نایرکشله به یه یوس ما لبسگ دنه اوخ درآ هآ ما یه یانناوته دفعاردر ربارب اهنآ
ار میه اوخند. تشادن رذعار وای متفریذپ اریز نانچمه هآ خیش یه مگتف هنیمز هداما نبود.
سپ زاناسما آار، ترازو تسناوته «مدمحسن دوع» ار مه به یه یوس ما قوس؛ ده نانا یه سآ
شیم ن دندانتسرف هآ نیا ار بلطم م به بن و دیوگ موزله مهی راکنایم نیا وای در دمحم نایب
نماید. نید زانامحم و باهولا ت ردق زانامحم ت دوعسلا مه یه اهلدر مدرم به گنج دندروآ و
مه به نیدن اشیا؛ اریز خیراته هداد ناشد تسنا هآ یه اهتموکد یه نید مه و دندرترادیپ مه خوفد
یه رتشیب و دندارد مه کانسرتنرند.

نینچنیا دش هآ ت ردق یه گرزبرد یه یوس ما درگ؛ دما (اعردی ار) تختیپا و تموکد یدن هزات
رارق و میداد ترازو یه ناهنپ تموکد ار و دلوپ یه فآ یه مرساند، تموکد هزات یه ناگدند دیرخ
هآ رد عقاو نیرتهب ناسانشراآ هتسباو به ترازو بودند، اهنآ نابز یه برعو هتخوما یه ماگنج
یه نابایب ارفه متفرگ بودند، م نونا نانا هآ هزایرفند دندوب رد یه ارجا نربیه ماهما دروم زایب
یه راکمه یه مآو میدر نیا وای دمحم مه رد ماجنا یه ماهمانرب ما شیب یه مرفتند، اهرابرد یه دراوم
هآ ترازو روتسد یه صاخ هدادند دوب ما دوحار لیسام دروم یه سررب یه مرارق دادیم. ما به یه گمما
یه نارتخد زانایشع جلودزا و، میدرآ هچ تفگشزهد میدش زانیز یه گنرکن بناملسم شومرش.
هنوگنیا مابا ریشع شیب زانیشع هتسویب و میدش کنیا تفرشیب اهرآ ره زور زانیشع زور
رتبه و تسنا زارمتیه ما زور به زور تیوقت یه مشدو به یه هنوگ هآ رگا یه اعجاف یه ناهگان
یه ور دهن یه اهوردب هدیشاپ هشد نانچ شرد دنایم هآ یه ماهویم بولطم به راب خواه دنشست. ۲
۱۹۷۳.

رد دروم و تیباوه هچ خیراته آن یه اهباتآ یه رایسب هتشنود هشد است، زاناملج ناوتی م به
یه اهباتآ ریز هراشا آرد:

- دیرجت فیس داهجلا ملّی ع الاجتهاد: به ملادبعن فیطللا دبع شافعی، داتسا دمحم بن
۱

عبدالوهاب.

۲- وق عاوصلا الرعود، نیدلافیفه حنبلی: یه رایسب زاناملع بصره، بغداد، حلب، عاسحا و
یهامرهش رگید نیارب باتا ظیرقت و دنانهتشنود آنار دیبآت نموده اند.

۳- دابعلا توعنایب الرشاد: خیش یه فطصم یه مامد مصری، زاناملع ره زالا یه فوتمه ۱۳۶۸
یه رج.

۴- فشا ترلا ابای یه عابتا دمحم بعنبدالوهاب: دیس نسحم نیما عاملی.

۵- وهابیها، همجرت فشا الارتیاب: دیس میه اربا سید علوی.

- ٦- لو قنلا تيعر شلا في درلا في لع الومايية: خيش نسد بعنرم ي طشد ي لبند دمشقي، في فوتم ١٢٧٤ هجري.
- ٧- لسوتلا و يبنلاب قلهج الومايين: وبا دما د بمنق وزر زا ياملا هكم معظمه، فالؤم نيا رد باتا ماد ٤٠ رنزا ياملا برصاعما دمحم بعنار بامولاد بهآ رد دري و باتا نوشته اند، ران مدرأ است.
- ٨- ريهظتم داؤفلان سند الاعتقاد: خيش دمحم تيجن ي عيطم يرصم في فنذ زا ياملا الازهر.
- ٩- رردلا تينسلا في درلا في لع الومايية.
- ١٠- اتصال ملاكلا في فءارما دلبلا الحرام.
- ١١- تفتن الومايية: ره سد باتا زات افيلات خيش بدمحان ي نيز نلاحد ي تفمگ رزبمكه، في فوتم ١٣٠٤ هجري.
- ١٢- تشذگرس ومابيت: همجرت باتا فوق، ميهاربا ديو دامغاني.
- ١٣- جهنم الرشاد: خيش رفعج ي فجن فشا الغطاء، في فوتم ١٢٢٨ هجري.
- ١٤- بلان يهار تيلجلا في فعفر تاكيشت الومايية: ديس دمحم نيسد قزويني.
- ١٥- نايباهو هچي مگويند؟: همجرت باتا فوق، ميهاربا ديو دامغاني.
- ١٦- نيبا ومابيت: رفعج سبحاني.
- ١٧- تايا تانيبلا في فعمق و عدبلا الضلالات: خيش دمحم نيسد فشا الغطاء.
- ١٨- ومايان: في لع رغصا فقيهي.
- ١٩- تفرقلا تيباهولا في فم تمدخن؟: ديسلا في علاوبا التقوي.
- ٢٠- قاهرال طابلا في دري تفرقلا الومايية: ماما نيمرحلا بدمحم دوا د ي نادمه.

في قروايش خب متفه

- (1) في هورگ زامدرآ دننسه بهآ رد ناهنپ ندرآ ي اهوراب دوخ رايسب ي ماوشند. نانا دندقتعم ناطيش رد آفرينش، مهسي گرزب دارد.
- ي امقرفي بهنم بهآ «دي زر» انار رد لاس ١٠١٢ ي دلايم سيسأت آرد. نيا م بهنم ي ت
- (2) رد و ميروسن انبل جاور داشت.
- (3) صراق يرهشتسا ي ميدق بهآ مزورما رد روشا ييارت رد رانا دور صراق ي اچ» رارق دارد. نيا شره رد ميدق به زاققق متسباو مدوب است.

=====

رهچونم - ز

mowoud-world.blogfa.com

smashed.thunder@gmail.com